

Wycieczka do „republiki artystów” »9

Plebiscyt „Polak Roku 2025”. Rozmowa z Barbarą Jundo-Kaliszewską »14-15

Wilnianka o wielkim sercu: 120. rocznica urodzin J. Strużanowskiej »16-17

Zima bez urazów: jak się chronić »29

Platynowy jubileusz zespołu „Wilia”. „To więcej niż zespół, to serce polskiego Wilna”

Fot. Marian Paluszkievicz

Uroczystym koncertem PZAPiT „Wilia” uczcił swój platynowy jubileusz — 70-lecie działalności. W sobotę licząca ponad 2 tys. miejsc sala koncertowa Compensa była wypełniona po brzegi. Na jubileuszowy koncert przybyło kilka pokoleń widzów, tradycyjnie nie zabrakło też dostojnych gości z kraju i z Polski. »8

Kryzys z Białorusią: trzeba mówić jednym głosem »6-7

Ks. Dunst: święta są w sercu, nie w dekoracjach »11-13

**KURIER
WILEŃSKI**

Ukazuje się
od 1 lipca 1953 r.

Birbynių g. 4a,
LT-02121 Vilnius,
Lietuvos Respublika,
tel. +370 526 084 44

Redaktor naczelny:
Robert Mickiewicz
(redaktor@kurierwileński.lt)

Zastępcy red. naczelny:
Brygita Łapszewicz
(b.łapszewicz@kurierwileński.lt)
Apolinary Klonowski
(ds. online)
(a.klonowski@kurierwileński.lt)

Dziennikarze:
Honorata Adamowicz,
Justyna Giedrojc,
Rajmund Klonowski,
Antoni Radczenko,
Marian Paluszkiwicz
— fotoreporter.

Dział Promocji i Kolportażu:
Andrzej Podworski
— prenumerata
(tel. +370 685 040 84,
kolport@kurierwileński.lt)
i reklama
(tel. +370 5 260 84 44,
reklama@kurierwileński.lt).

Dział Online:
Janina Jarosz,
Jolanta Balkiewicz,
Apolinary Klonowski.

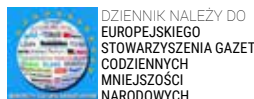
Skład i łamanie: Halina Taukin

Wydawca: VšĮ „Kurier Wileński”

Druk: VšĮ „Vilnijos žodis”

Nakład: 2500 egz.

Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i adiacji tekstów. Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada. Opinie Czytelników zawarte w ich listach nie zawsze są zbieżne z opinią redakcji.

Projekt finansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu pn. „Polonia i Polacy za Granicą 2023”, ogłoszonego przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autorów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego.

Plan pokojowy dla Ukrainy. Litwa wychodzi z propozycjami

Ujawniony plan Stanów Zjednoczonych na zakończenie rosyjskiej inwazji na Ukrainę spotkał się z reakcją społeczności międzynarodowej. Litwa zapowiedziała swoje kroki w tej sprawie.

PIERWOTNY KSZTAŁT PLANU

Pierwotny zarys przygotowanego przez Stany Zjednoczone planu zakończenia rosyjskiej inwazji na Ukrainę zakładał rezygnację Kijowa z części terytoriów, ograniczenie armii i zobowiązanie, że kraj nigdy nie przystąpi do NATO. Ukraina miała też faktycznie wprowadzić język rosyjski jako drugi urzędowy i podłączyć się do rosyjskiej sieci, aby czerpać prąd z okupowanej Zaporoskiej Elektrowni Atomowej.

„Rozumiem ryzyko utraty Waszyngtonu jako sojusznika, ale nie mogę zdradzić Ukrainy” — mówił Wołodymyr Zełenski w swoim orędziu. Podkreślił, że „proszą nas o zaufanie komuś, kto nas już dwa razy napadł”. Ale mówił też, że „Ukraina zrobi wszystko, aby nikt nie mógł powiedzieć, że sabotujemy czy zrywamy proces”. Zapowiedział intensywne konsultacje i zaapelował do Ukraińców o wytrwałość przed „jednym z najtrudniejszych momentów ukraińskiej historii”.

Europejscy przywódcy również skrytykowali założenia planu, podkreślając, że nie byli zaangażowani w jego tworzenie ani informowani o szczegółach przed publikacją w mediach.

LITWA PROPONUJE KOREKTY

Litwa razem z europejskimi partnerami, w tym z Polską, zareagowała na ujawnione szczegóły, zapowiadając działania na rzecz

korekt dokumentu. O tym mówił m.in. prezydent Litwy. „W najbliższych dniach będziemy próbować zmienić te postanowienia planu, które są sprzeczne z podstawowymi zasadami suwerenności państw” — powiedział Gitanas Nausėda.

W niedzielę 23 listopada w Genewie doszło do spotkania ws. planu. Amerykański sekretarz stanu Marco Rubio ocenił niedzielne rozmowy w Genewie jako „najbardziej produktywnie ze wszystkich”, wskazując, że nadal otwarte pozostają kwestie roli NATO i Unii Europejskiej. W dokumencie przewidziano pozostawienie pod rosyjską kontrolą większości okupowanych ziem, w tym Krymu i Donbasu, a także redukcję liczebności ukraińskiej armii do 600 tys. żołnierzy. Kijów odrzucił tę propozycję, uznając ją za powtórzenie rosyjskich żądań.

„Właśnie teraz prowadzimy rozmowy. Zarówno w piątek, jak i w sobotę, jutro i pojutrze, w różnych formatach rozmawiamy o tym, gdzie powinien zabrzmieć głos Europy” — powiedział prezydent Litwy.

Podkreślił, że pozytywnym elementem amerykańskiego projektu jest pozostawiona perspektywa członkostwa Ukrainy w UE. „Została ona zachowana, co jest bardzo ważne, ale to zdecydowanie nie wystarczy” — stwierdził.

Zaznaczył, że USA mają kluczową rolę w procesie pokojowym, jednak plan nie może być rozpatrywany

bez udziału Europy ani bez Ukrainy. „Europa ma tyle władzy i pozycji negocjacyjnej, ile sama sobie zapewni” — powiedział Nausėda.

KREML GRA NA CZAS

Tymczasem Kreml oświadczył, że nie otrzymał żadnego oficjalnego komunikatu po niedzielnych rozmowach w Genewie. Dmitrij Pieskow zapowiedział, że Moskwa nie będzie komentować medialnych doniesień, a w tym tygodniu nie planuje się spotkania rosyjskich i amerykańskich negocjatorów. Tymczasem europejskie stolicy przygotowują własną kontrpropozycję, obejmującą m.in. brak ograniczeń dla ukraińskiej armii oraz odzyskanie przez Kijów kontroli nad Zaporoską Elektrownią Jądrową, Kachowską Elektrownią Wodną i Mierzeją Kinburnską.

Dodatkowym kontekstem są podziały polityczne w samych Stanach Zjednoczonych. Według „Der Spiegel” administracja Donalda Trumpa jest wewnętrznie podzielona, a prowadzone równolegle nieformalne kontakty — takie jak rozmowy wysłannika Steve’a Witkoffa z przedstawicielem Kremla Kirilem Dmitrijewem — budzą wątpliwości. Sekretarz stanu Marco Rubio pozostaje w kontrze do grupy skupionej wokół J.D. Vance’a, która preferuje szybkie porozumienie korzystne dla Rosji. Krytyczne uwagi padają także ze strony republikańskich senatorów Lindsey’a Grahama i Mitcha McConnella. ■

**Opr. A.K. na podst.
BNS, PAP, mat.pras.**

■ Rys. Władysław Mickiewicz

Tusk: mam nadzieję, że ta kompromitacja Jad Waszem obudzi ich uwagę i sumienie

Premier RP Donald Tusk — odnosząc się do niedzielnego wpisu Instytutu Jad Waszem — wyraził nadzieję, że „ta kompromitacja” instytutu z Jerozolimy „obudzi ich uwagę i sumienie i nie będą więcej takich głupot robić”.

Jad Waszem (Yad Vashem) napisał w niedzielę na platformie X, że „Polska była pierwszym krajem, gdzie Żydzi zostali zmuszeni do noszenia wyróżniającej ich odznaki, w celu odizolowania ich od otaczającej ludności”. „23 listopada 1939 r. Hans Frank, gubernator Generalnego Gubernatorstwa, wydał rozkaz, zgodnie z którym wszyscy Żydzi w wieku 10 lat i starsi musieli nosić na prawym ramieniu białą, materiałową opaskę o szerokości 10 cm, oznaczoną niebieską Gwiazdą Dawida” — dodał instytut, zachęcając do zapoznania się z peł-

nym tekstem analizującym to antysemickie prawo.

W poniedziałek Tusk został zapytany o ten wpis. „Kiedy przeczytałem informację z tym tekstem, nie wierzyłem własnym oczom. Jad Waszem to przecież poważna instytucja, bardzo poważna i akurat Żydzi i ta instytucja nie mają przecież żadnej potrzeby, żeby zniekształcać historię, bo ona jest tak oczywista” — powiedział premier.

Jak ocenił Tusk, wygląda to „nawet nie na błąd, tylko na jakąś złą wolę kogoś, kto zredagował ten tekst, bo jest tak wbrew historii, tak oczywiście kłamliwy, że czasami rzeczywiście ręce opadają”. — Ale nam nie opadną i dlatego reakcje wicepremiera Radosława Sikorskiego i wicepremiera Władysława Kosiniaka-Kamysza były natychmiastowe — dodał szef rządu.

„Jestem przekonany, że w Izraelu wszyscy wiedzą,

że to Niemcy, naziści, Hitler, gubernator Frank, to oni odpowiadają za to, co się działo w Polsce w latach 1939-1945 i odpowiadają za zbrodnie przeciwko polskim obywatelom i Żydom mieszkającym w Polsce” — powiedział premier. Dodał, mówiąc o izraelskim instytucie, że liczy na to, iż „w przyszłości będą unikać takich błędów, ale też na jednoznaczne stanowisko”.

Wieczorem w niedzielę Jad Waszem wskazał na platformie X, że w podlinkowanym pod jego wpisem artykule jest informacja o tym, że nakaz noszenia opasek z Gwiazdą Dawida był wydany przez niemieckie władze.

Jad Waszem to izraelska instytucja powołana w celu dokumentowania historii narodu żydowskiego podczas Zagłady i upamiętniania ofiar tego okresu. ■

PAP

Imieniny

25 listopada

Beatrycze, Elżbiety, Erazma, Józefa, Katarzyny, Marii, Merkurego, Mojżesza, Piotra

26 listopada

Alipiusza, Ammonii, Fausta, Kajetana, Konrada, Lechosława, Leonarda, Marcelli, Nikona, Styliana, Sylwestra, Teodora

Cytat dnia

„Minister (oświaty Raminta Popoviene — od. red.) poinformowała w piątek, że wysłuchała nauczycieli, zrozumiała ich i znalazła rozwiązania. Cieszymy się z tego i dziękujemy za wysłuchanie” — oświadczył przewodniczący Litewskiego Związku Zawodowego Pracowników Oświaty Andrius Navickas. W ubiegłą środę w Wilnie odbyła się akcja protestacyjna nauczycieli żądających podwyżek płac.

Liczba dnia

5,4 mld złotych wyniosą

w przyszłym roku wydatki na wsparcie inwestycji związanych z obroną cywilną i ochroną ludności w Polsce — powiedział w poniedziałek wice-szef MSWiA Wiesław Szczepański.

Tradycyjna wizyta Świętego Mikołaja z Częstochowy w rejonie wileńskim

21 listopada, w atmosferze zbliżających się świąt, rejon wileński już po raz jedenasty gościł coroczną inicjatywę dobroczynną i bożonarodzeniową – „Święty Mikołaj na Kresach 2025”.

Karawanie prezentów tradycyjnie towarzyszyli dostojni goście: pomysłodawca akcji, ksiądz Ryszard Umański, wraz ze swoimi pomocnikami – przedstawicielami władz miast i powiatów Rzeczypospolitej Polskiej oraz osobami prywatnymi.

Podczas wizyty goście spotkali się z przedstawicielami władz lokalnych, wręczyli paczki z prezentami dzieciom rejonu wileńskiego oraz uczestniczyli w symbolicznych wydarzeniach społeczności. Przedszkolaki i uczniowie szkół w podziękowaniu zaprezentowali przygotowane występy artystyczne.

Wicemer Samorządu Rejonu Wileńskiego Algis Vaitkevičius, który spotkał się z delegacją w Kowalczukach, przekazał najserdeczniejsze życzenia i podziękowania od mera rejonu wileńskiego Roberta Duchniewicza. Dziękował za wieloletnią przyjaźń, wsparcie i okazaną mieszkańcom rejonu świąteczną radość.

„Na przestrzeni lat ta szlachetna inicjatywa i Państwa niezawodna przyjaźń niosą radość, światło i nadzieję Świąt Bożego Narodzenia uczniom polskich placówek oświatowych oraz rodzinom wrażliwym społecznie w rejonie wileńskim. Dziękujemy za to, że tak hojnie dzielicie się ciepłem i dobrem, a łączące nas wartości i poczucie wspólnoty okazują się silniejsze niż jakakolwiek odległość” – powiedział wicemer A. Vaitkevičius.

W spotkaniu ze Świętym Mikołajem z Częstochowy uczestniczył również Minister Spraw Wewnętrznych RL Władysław Kondratowicz, który wyraził wdzięczność organizatorom akcji za nieustanną uwagę i wsparcie dla polskiej społeczności Wileńszczyzny.

Dzieci z rejonu wileńskiego z radością powitały Świętego Mikołaja z Częstochowy Fot. vrsa.lt

Podczas wizyty goście spotkali się z przedstawicielami władz lokalnych, wręczyli paczki z prezentami dzieciom rejonu wileńskiego oraz uczestniczyli w symbolicznych wydarzeniach społeczności. Przedszkolaki i uczniowie szkół w podziękowaniu zaprezentowali przygotowane występy artystyczne.

Towarzystwo Patriotyczne „Kresy” w Częstochowie, we współpracy z placówkami oświatowymi, instytucjami publicznymi oraz lokalnym biznesem z Częstochowy i okolic, aktywnie wspiera osoby polskiego pochodzenia mieszkające poza granicami Polski. W ramach tej szlachetnej inicjatywy są nie tylko rozdawane prezenty świąteczne dzieciom rejonu wileńskiego, ale również paczki ze wsparciem dla najbardziej potrzebujących mieszkańców.

W tym roku zebrane dary świąteczne trafią łącznie do 19 placówek oświatowych rejonu wileńskiego w Ławaryszkach, Kowalczukach, Szumsku, Pakienie, Rukojniach, Kiwiskach, Czarnym Borze, Mickunach, Jałówce, Grygajciach, Zujunach, Podbrzeziu, Mejszagole, Rzeszy, Jęczmieniskach, Kabiszkach, Niemenicznie. Wsparcie w postaci darów żywnościowych i artykułów chemicznych w okresie świątecznym zostanie rozdzielone potrzebującym mieszkańcom gmin Mickuny, Kowalczuki, Niemeniczn, Rukojnie.

Dzięki ścisłej współpracy gmin rejonu wileńskiego z polskimi gminami, każdego roku z powodzeniem realizowana jest nie tylko tradycyjna akcja przedświąteczna, ale także organizowane są wycieczki uczniów rejonu wileńskiego do Polski.

Stronę przygotowano na podstawie informacji Samorządu Rejonu Wileńskiego

ORLEN LIETUVA Zerwano umowę z Petrofac

Firma Orlen Lietuva zerwała wartą około 1 mld euro umowę z brytyjską firmą zarządzającą projektami energetycznymi Petrofac dotyczącą modernizacji zakładu w Możejkach, poinformowała agencję BNS przedstawicielka Orlen Lietuva Kristina Gendvilė. „Z powodu ciągłych opóźnień w wykonywaniu prac oraz nieprzestrzegania terminów określonych w umowach dotyczących realizacji projektu BoB (budowa instalacji do konwersji pozostałości surowca) Orlen Lietuva podjęła decyzję o rozwiązaniu umów z Petrofac International LLC (ZEA). Decyzja ta została podjęta w celu ochrony interesów spółki po przeprowadzeniu szczegółowej analizy ryzyka finansowego i operacyjnego, która potwierdziła, że nie jest możliwe ukończenie projektu w przewidzianym terminie” — powiedziała Gendvilė. Według niej rozpoczęto już proces wyboru nowego generalnego wykonawcy, który zapewni kontynuację projektu. Obecnie wykonano ok. 80 proc. wszystkich prac projektowych.

FINANSE Revolut zakończył proces sprzedaży akcji

Międzynarodowa firma z branży technologii finansowych Revolut, działająca również na Litwie, ogłosiła w poniedziałek 24 listopada zakończenie procesu sprzedaży akcji, w wyniku którego wartość firmy wzrosła do 75 mld dolarów. W nowej fazie pozyskiwania inwestycji uczestniczyły Coatue, Greenoaks, Dragoneer, Fidelity Management & Research Company oraz grupa światowej klasy inwestorów, w tym Andreessen Horowitz, Franklin Templeton i T. Rowe Price Associates, Inc. W Revolut zainwestowały również NVentures oraz dział venture capital firmy Nvidia. Revolut rozszerzy współpracę z globalnym liderem technologicznym w kilku obszarach, w tym w zakresie technologii sztucznej inteligencji.

WATYKAN Papież wzywa do uwolnienia zakładników w Nigerii

W niedzielę 23 listopada papież Leon XIV wezwał do uwolnienia zakładników porwanych z katolickiej szkoły podczas jednego z największych masowych porwań w Nigerii. W sobotę Nigeryjskie Stowarzyszenie Chrześcijan (CAN) poinformowało, że uzbrojeni napastnicy porwali ponad 300 uczniów i nauczycieli z dwóch szkół w tym kraju. „Wzywam do natychmiastowego uwolnienia zakładników” — powiedział Leon XIV, wyrażając „ogromny ból z powodu porwania wielu chłopców i dziewcząt oraz cierpienia ich rodzin”. „Módlmy się za naszych braci i siostry oraz za to, aby kościoły i szkoły zawsze i wszędzie były bezpieczne i aby były miejscami nadziei” — powiedział na zakończenie modlitwy Anioł Pański.

TRWAŁY ROZWÓJ Naprawianie zamiast kupowania

Aby zachęcić ludzi do naprawiania zepsutych rzeczy zamiast wymiany ich na nowe, Litwa weźmie udział we wspólnej europejskiej platformie, na której można znaleźć serwisy naprawcze i sprzedawców odnowionych rzeczy. W tym tygodniu rząd zatwierdził środki przewidujące takie rozwiązanie, ale Służba Ochrony Praw Konsumentów nie ma jeszcze aktualnych, jasnych informacji na temat funkcjonowania platformy zarządzanej przez Komisję Europejską. Jej utworzenie planowane jest do końca lipca 2027 r.

Minister sprawiedliwości Rita Tamašunienė stwierdziła, że pomimo tego, iż gwarancja na wymianę towaru obowiązuje przez dwa lata, w przypadku wyboru usługi naprawy gwarancja zostanie przedłużona o jeden rok. „Ustanawia się obowiązek producenta do naprawy wadliwych towarów, w przypadku niektórych kategorii towarów elektrotechnicznych, który ma zastosowanie nawet po upływie dwuletniego okresu gwarancji prawnej” — powiedziała minister. „Konsumenci będą mogli korzystać z platformy bezpłatnie, łatwiej będzie znaleźć serwisy naprawcze” — powiedziała.

EUROWIZJA Zmiany zasad głosowania w konkursie

Organizatorzy konkursu piosenki Eurowizji ogłosili, że zmieniają zasady głosowania, aby zwiększyć zaufanie i przejrzystość, ponieważ w ostatnich latach pojawiły się kontrowersje związane z ogromnym poparciem społecznym dla kandydatów z Izraela. Europejska Unia Nadawców (EBU) ogłosiła, że do następnego roku wprowadzi kilka zmian w zasadach głosowania, w tym zmniejszenie o połowę liczby głosów, które może oddać jedna osoba. EBU wprowadzi też bardziej rygorystyczne ograniczenia reklamowe w celu ograniczenia wpływu stron trzecich, w tym kampanii wspieranych przez rządy. Komunikat został opublikowany po tym, jak kilka krajów, w tym Hiszpania, Irlandia i Holandia, zagroziło wycofaniem się z konkursu w 2026 r., jeśli Izrael ponownie zostanie dopuszczony do udziału. Inne kraje również zapowiedziały, że rozważają bojkot konkursu z powodu sytuacji w Strefie Gazy.

Str. opr. Alicja Klonowska na podst. BNS, mat. pras., inf. wł.; Fot. Freepik; alicja.klonowska@kurierwilenski.lt

Kryzys z Białorusią: kraje bałtyckie i Polska muszą mówić jednym głosem

Wileńskie lotnisko, z powodu kolejnej inwazji balonów meteorologicznych, ponownie musiało wstrzymać loty. Premier Inga Ruginienė nie wykluczyła, że nasz kraj ponownie zamknie granicę z Białorusią. Straż graniczna zapewnia, że robi wszystko, co w jej mocy.

Antoni Radczenko

Litewskie Narodowe Centrum Zarządzania Kryzysowego poinformowało, że w nocy z niedzieli na poniedziałek na radarach odnotowano aż 40 znaków charakterystycznych dla balonów meteorologicznych, które wypuszczone z terytorium Białorusi zakłóciły ruch powietrzny w Wilnie. Wileńskie lotnisko dwukrotnie musiało wstrzymać loty. „Chyba mieliśmy najbardziej intensywną noc w ciągu listopada. Balony meteorologiczne były zapuszczane od godziny 17. do godziny drugiej nad ranem” — oświadczył szef centrum Vilmantas Vitkauskas.

OTWARCIE GRANIC NASTĄPIŁO ZBYT SZYBKO

Doradczyni prezydenta Asta Skaisgirytė oświadczyła, że otwarcie granicy z Białorusią było zbyt pochopne. „Czy trzeba było zamykać granicę? Tak. Musieliśmy coś zrobić. Nie mogliśmy po prostu siedzieć i przyglądać się, kiedy przemytnicze balony naruszają przestrzeń powietrzną Litwy i stwarzają niebezpieczeństwo dla awiacji cywilnej” — oświadczyła.

„Być może nie trzeba było śpieszyć z otwarciem granicy i bardziej stawiać własne warunki dotyczące otwarcia. Trzeba było zaakcentować stanowisko. Jeśli chcecie mieć otwartą granicę, to musicie spełnić minimum dwa warunki: balonów ma nie być na terytorium Litwy i mają być zwolnione nasze ciężarówki. O ile dobrze rozumiem, to nie było wykonane. Dlatego Białoruś nadal robi, co chce” — dodała doradczyni prezydenta.

Przewodniczący sejmowego Komitetu Spraw Zagranicznych Remigijus Motuzas również uważa, że otwarcie granicy odbyło się zbyt szybko. Jego zdaniem decyzja była podjęta pod wpływem presji ze

Inga Ruginienė nie wykluczyła, że nasz kraj ponownie zamknie granicę z Białorusią Fot. Julius Kalinskas, ELTA

Andrzej Puksztu w dużym stopniu zgadza się z tezą publicysty Vladimira Laučia, opublikowanym w tekście „Kolaps polityki zagranicznej” w portalu 15min.lt. Zdaniem Laučia litewski partyjny system polityczny nie jest w stanie uporać się z wyzwaniami polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

strony przewoźników. „Jeśli się przyjrzymy sytuacji przewoźników, to jest ona skomplikowana. Była uwięziona nie tylko technika, ale również część kierowców oraz część towaru” — podkreślił poseł.

PORT W KŁAJPEDZIE I PONOWNE ZAMKNIĘCIE

Politolog Andrzej Puksztu z Uniwersytetu Witolda Wielkiego

uważa, że celem działań strony białoruskiej jest presja na Litwę, aby wznowiła kontakty gospodarcze.

— Sądzę, że głównym celem Białorusi jest wznowienie tranzytu nawozów potasowych przez port w Kłajpedzie. To jest celem maksymalnym, natomiast cel minimum, to wznowienie kontaktów gospodarczych i zniesienie blokady granicznej — zaznacza Andrzej Puksztu.

Premier Litwy Inga Ruginienė nie wykluczyła, że nasz kraj ponownie zamknie granicę z Białorusią. „Kiedy tylko otworzyliśmy przejścia graniczne, to zobaczyliśmy pozytywne sygnały z drugiej strony granicy. Tym niemniej, kiedy zmienia się sytuacja, to mamy prawo i możliwości zastanowić się nad zastosowaniem bardziej groźnych środków. Obecnie musimy omówić wszelkie podejmowane działania. Granicę możemy zamknąć.

Będzie podjęta taka decyzja, jeśli sytuacja się nie polepszy” — podkreśliła w poniedziałek szefowa rządu.

6.>>

Premier oświadczyła, że teraz są prowadzone rozmowy ze Stanami Zjednoczonymi oraz Unią Europejską. „Nie możemy działać jako pojedyncze państwo” — zaznaczyła polityk.

„Widzimy, że atak hybrydowy poszerza swój zasięg geograficzny. Mieliliśmy przypadki, kiedy balony odnotowano również w lotewskiej przestrzeni powietrznej. To oznacza, że problem nie dotyczy tylko Litwy” — dodała premier

KOLAPS POLITYKI ZAGRANICZNEJ?

Andrzej Puksztu w dużym stopniu zgadza się z tezą publicysty Vladimira Laučiusa, opublikowanym w tekście „Kolaps polityki zagranicznej” w portalu 15min.lt. Zdaniem Laučiusa litewski partyjny system polityczny nie jest w stanie uporać się z wyzwaniami polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

— Mamy do czynienia z fundamentalnymi sprawami. W kontekście polityki unijnej i NATO Litwa niestety tutaj nie znalazła swego miejsca — podkreśla Puksztu, którego zdaniem nasz kraj jest w stanie osiągnąć pewne zwycięstwa na odcinku białoruskim tylko we ścisłej współpracy z krajami regionu. W pierwszej kolejności z Polską.

— Kraje bałtyckie plus Polska w tej kwestii muszą mieć dogłębnie przedyskutowane wspólne stanowisko.

Natomiast obecna sytuacja pokazała brak konsekwencji. Jeden zamyka granicę. Drugi otwiera. Czasami zamykają obaj. W tym miejscu Łukaszenka ewidentnie wyczuł słabość — zaznacza politolog.

OCIEPLENIE RELACJI?

Zdaniem rozmówcy w dłuższej perspektywie jest nieuniknione ocieplenie relacji gospodarczych z Białorusią.

— Być może nawet politycznych. Takie są realia geopolityczne. Z Mińskiem rozmawia Ameryka. Pewne mini-inicjatywy widać wśród innych państw UE. Można mieć piękne idee, ale musisz uwzględnić również swoje możliwości, czy masz odpowiednie zasoby, aby je wcielić w życie. Oczywiście można próbować przekonać Unię Europejską, aby wszystkie siły rzucono na odcinek białoruski. Wydaje się jednak, że takie rozwiązanie jest mało realne — podkreśla Andrzej Puksztu.

Szef Służby Ochrony Granic Państwa (VSAT) Rustamas Liubajewas oświadczył, że pogranicznicy robią wszystko, by powstrzymać przylatujące balony z Białorusi.

„Pracujemy. Jeśli o tym się nie mówi w przestrzeni publicznej, to nie oznacza, że nie mają miejsca pewne działania” — zapewnił. ■

TVP
WILNO

W nocy z niedzieli na poniedziałek wileńskie lotnisko po raz kolejny musiało wstrzymać loty Fot. Andrius Ufartas, ELTA

Stolica 2050 oczami wileńskiej młodzieży

Jak będzie wyglądać Wilno10, 20 lub 50 lat? Odpowiedzi na to pytanie mają udzielić uczniowie w nowym konkursie „Podaruj Wilnu wizję” (lit. Padovanok Vilniui viziją).

Rozpoczęła się pierwsza edycja konkursu skierowanego do uczniów klas 9-12 oraz gimnazjów 1-4 w Wilnie. Zadaniem uczestników jest przygotowanie krótkiego filmu lub tekstu prezentującego ich wizję stolicy w roku 2050. Inicjatywa ma na celu pobudzenie kreatywności młodzieży oraz zachęcenie jej do refleksji nad przyszłością miasta.

„Miasto, w którym chcemy żyć, w którym sami żyjemy. Przyszłość miasta zależy od siły naszych społeczności, od ich kreatywności. (...) O przyszłości naszego miasta muszą myśleć również młodzi mieszkańcy Wilna, w których rękach leży wzrost potencjału miasta. Zależy on od tego, jak uwolnimy i odkryjemy talenty kreatywnych ludzi” — mówi Robertas Dargis, prezes zarządu EIKA Group i pomysłodawca konkursu.

Uczniowie mogą zgłaszać indywidualne lub grupowe prace do 31 stycznia 2026 r. Film nie może przekraczać dwóch minut, a tekst pisemny — jednej strony A4. Do tekstu można dołączyć prezentację multimedialną.

„Chcemy usłyszeć głos młodych mieszkańców Wilna, zobaczyć ich pomysły, ponieważ to właśnie oni będą tworzyć miasto, w którym będziemy żyć jutro” — mówi mer Wilna Valdas Benkunskas.

Prace oceni jury złożone z przedstawicieli sektora edukacji, biznesu i administracji publicznej. Pula nagród wynosi 8 tys. euro i została ufundowana przez EIKA Group. Nagroda główna to 4 tys. euro, za drugie miejsce — 3 tys., a za trzecie — tysiąc euro. Przewidziano również nagrody specjalne.

W marcu i kwietniu planowane są spotkania z autorami 25 najlepszych prac, a uroczyste wręczenie nagród odbędzie się w maju. Szczegóły dostępne są na stronie organizatora: eikagroup.lt/nauijenos.

Opr. J.B. na podst. Vilnius.lt

70 lat „Wilii”. „To więcej niż zespół, to serce polskiego Wilna”

Justyna Giedrojc

Uroczystym koncertem Polski Zespół Artystyczny Pieśni i Tańca „Wilii” uczcił swój platynowy jubileusz — 70-lecie działalności. W sobotę, 22 listopada licząca ponad 2 tys. miejsc sala koncertowa Compensa była wypełniona po brzegi. Na jubileuszowy koncert przybyło kilka pokoleń widzów, tradycyjnie nie zabrakło też dostojnych gości z kraju i z Polski.

„Niech ten wieczór będzie świętem wdzięczności i pamięci. Niech będzie hołdem dla tych, którzy byli przed nami, i radością dla tych, którzy są dziś. Niech przypomina, że »Wilii« to więcej niż zespół — to serce polskiego Wilna, które bije nieprzerwanie od siedemdziesięciu lat” — przemawiała ze sceny Agnieszka Skinder, wieloletnia chórzystka i konferansjerka „Wilii”.

NIEZWYKLE BOGATY REPERTUAR

Wyjątkowe wydarzenie zainaugurował polonez powitalny, w którym udział wzięło siedem pokoleń „Wilii” — ogółem ponad 60 par tancerzy. Podczas koncertu została zaprezentowana tylko część niezwykle bogatego repertuaru polskiego zespołu ludowego. Przypomniane zostały najbardziej lubiane pieśni i tańce odzwierciedlające różne okresy życia „Wilii”. W programie koncertu widzowie usłyszeli m.in. suitę łowicką, wileńskie tango, po raz pierwszy zespół zaprezentował impresję weselną opartą na motywach muzyki Fryderyka Chopina.

Do tej niezwyklej muzyki kierownik artystyczna zespołu Renata Brasel stworzyła scenariusz widowiska, dobierając teksty, opracowując melodie chóralskie i partie solowe. Choreografka Beata Bużyńska, przy współpracy z choreografką Marzeną Suchocką, nadały całości taneczny kształt. Tak zrodziło się widowisko pod tytułem: „Chopin na Folkowo — Weselne Impresje”.

DORÓBEK KILKU POKOLEŃ

Przez „Wilie” przewinęły się pokolenia tancerzy, śpiewaków i muzyków.

Podczas koncertu została zaprezentowana tylko część niezwykle bogatego repertuaru „Wilii”

Każde z nich dopisało swój własny rozdział do pięknej historii zespołu. Nie było prawie żadnego jubileuszu bez udziału weteranów zespołu.

I tym razem publiczność z aplauzem powitała na scenie pełen artystycznej energii wielopokoleniowy chór weteranów „Wilii”. Na scenę powrócili także dawni tancerze zespołu.

— Dziś korzystamy z dorobku tych, którzy byli przed nami, czcimy ich poświęcenie. Cenimy przyjaźnie, które zrodziły się na scenie i poza nią, pielęgnujemy tradycje, które przetrwały

próbę czasu, i wspomnienia, które nas łączą — mówi Renata Brasel.

Podczas jubileuszowego koncertu na scenie rozbrzmiewały melodie i rytmy Łowicza, Wielkopolski, Warmii, Krakowa, Śląska oraz Łemkowszczyzny, a także pełne energii i temperamentu pieśni góralskie. Tradycyjnie wystąpiła dziecięco-młodzieżowa grupa „Mała Wilia” czyli najmłodsze pokolenie wiliowców.

Relacja z wydarzenia zostanie opublikowana w najbliższym wydaniu magazynowym „Kuriera Wileńskiego”. ■

Fot. Marian Paluszkiewicz

Tradycyjnie wystąpiła dziecięco-młodzieżowa grupa „Mała Wilia” czyli najmłodsze pokolenie wiliowców

Pełna kontrastów „republika artystów”. Wyjątkowa wycieczka DKP w Wilnie

Honorata Adamowicz

Położone tuż za rzeką Wilenką, nieopodal Starego Miasta, Zarzecze od zawsze fascynowało swoją odrębnością. To dzielnica pełna kontrastów: dawne, historyczne zabudowania łączą się tu z nowoczesnością i artystycznym duchem wolności.

Spacer poprowadzi Adam Sipowicz — licencjonowany przewodnik, który od lat zajmuje się popularyzowaniem historii Wilna i Litwy. Uczestnicy będą mogli liczyć na ciekawostki oraz opowieści, które trudno znaleźć w przewodnikach.

JEDNO Z MIEJSC, KTÓRE WCIĄŻ POTRAFI ZASKOCZYĆ

— Zarzecze to jedno z miejsc, które wciąż potrafi zaskoczyć. Choć jest położone w centrum stolicy, wielu mieszkańców i turystów zna jedynie jego najbardziej znane ulice. Tymczasem ta dzielnica posiada dziesiątki ukrytych przestrzeni — opowiada Adam Sipowicz w rozmowie z „Kuriem Wileńskim”.

W programie znalazła się również wizyta na cmentarzu bernardyńskim, jednej z najstarszych i najpiękniej położonych nekropolii w Wilnie. To miejsce, gdzie w cieniu starych drzew przechowywane są losy wielu ludzi, którzy budowali historię miasta i kraju. Przewodnik opowie o ich życiu, zasługach i wpływie na rozwój Wilna.

Jednym z najważniejszych elementów wycieczki będzie poznanie artystycznego oblicza Zarzecza. Dzielnica ta od lat znana jest jako nieformalna „republika artystów”, przestrzeń kreatywności i swobody twórczej.

30 listopada Dom Kultury Polskiej w Wilnie po raz kolejny zaprasza na wyjątkową podróż po stolicy. Tym razem uwaga uczestników skierowana zostanie na Zarzecze (lit. Užupis) — jedną z najstarszych i najbardziej wyjątkowych dzielnic Wilna.

Sztuka na Zarzeczcu jest wszechobecna: w podwórkach, na murach, w zakamarkach, w których rzadko pojawiają się turyści Fot. Marian Paluszkiewicz

SZTUKA JEST TU OBECNA NA KAŻDYM KROKU

— Sztuka na Zarzeczcu jest wszechobecna: w podwórkach, na murach, w zakamarkach, w których rzadko pojawiają się turyści. Podczas spaceru pokażę uczestnikom dzieła, które zazwyczaj umykają uwadze, a które najlepiej oddają charakter i ducha tej dzielnicy — podkreśla przewodnik.

Przewodnik zapewnia o przystępności i atrakcyjnym sposobie prowadzenia opowieści.

— Wycieczka jest przeznaczona dla wszystkich, niezależnie od wieku czy doświadczenia. Zadbam o to, aby każdy uczestnik mógł czuć się swobodnie i wynieść z tego spaceru coś dla siebie — zarówno osoby zainteresowane historią, jak i te, które wolą odkrywać sztukę i lokalny klimat — zaznacza Sipowicz.

Jak dodaje, Zarzecze wybrał nie tylko ze względu na jego bogatą historię, ale również dlatego, że osobiście bardzo ceni tę dzielnicę.

UDANY PROJEKT DKP

— To przestrzeń, która żyje, zmienia się i zachwyca na każdym kroku. Połączenie sztuki, historii i niepowtarzalnej atmosfery sprawia, że każda wizyta tutaj jest jedyna w swoim rodzaju. Tę wyjątkowość chcę pokazać innym — podsumowuje przewodnik.

Wycieczka zapowiada się jako kolejny bardzo udany projekt DKP, który — jak wskazuje ogromne zainteresowanie — odpowiada na realne potrzeby mieszkańców i miłośników Wilna. Organizowane przez DKP spacerują cieszą się ogromnym powodzeniem — miejsca zapełniają się błyskawicznie, a chętnych jest tak wielu, że często konieczne jest tworzenie list rezerwowych.

Zadanie dofinansowane w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą w 2025 roku.

Partnerem wydarzenia jest Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego. ■

Kościuszkowcy spotkali się z polskimi inżynierami na Litwie

Kompania im. gen. Tadeusza Kościuszki działająca w ramach Litewskiego Związku Strzelców przysłała do „Kuriera Wileńskiego” komunikat o spotkaniu ze Stowarzyszeniem Inżynierów Polskich na Litwie (STIPL).

W czwartek 20 listopada w Domu Polskim odbyło się owocne spotkanie przedstawicieli Kompanii im. gen. Tadeusza Kościuszki i Stowarzyszenia Inżynierów Polskich na Litwie.

Ze strony kompanii w rozmowach uczestniczyli dowódca Dariusz Litwinowicz oraz jego zastępca Andrzej Guszczo.

Stowarzyszenie reprezentowali prezes Robert Niewiadomski, Arnold Piotrowicz oraz Marian Żurowicz.

Spotkanie przebiegło w bardzo ciepłej i przyjaznej atmosferze. Omówiono kwestie bezpieczeństwa, zaangażowania Polaków w sprawy proobronne (wspierające obronność — przyp.red.) na Litwie oraz możliwo-

ści współpracy pomiędzy stowarzyszeniem a kościuszkowcami.

Ustalono wspólne zainteresowanie rozwojem współpracy w obszarze budowy dronów, systemów antydronowych oraz testowania tych rozwiązań w ramach ćwiczeń strzeleckich.

Liczymy na wymianę doświadczeń i wiedzy ze strony inżynierów,

a także wniesienie naszej energii i zaangażowania w działania proobronne.

To spotkanie jest ważnym krokiem w kierunku zacieśniania współpracy i budowania wspólnego bezpieczeństwa.

Kompania
im. gen. Tadeusza Kościuszki
Fot. autorzy

Wspólnoty rej. wileńskiego w redakcji „KW” zapowiedziały specjalny zjazd w grudniu

We środę 19 listopada w redakcji „Kuriera Wileńskiego” odbyło się spotkanie redakcji z przedstawicielami wspólnot mieszkańców.

Wspólnoty reprezentowali Henryk Subocz (radny rejonu wileńskiego, członek wspólnoty mickuńskiej), Edward Subocz (prezes wspólnoty mickuńskiej), Elita Jurkevičienė (członek wspólnoty mickuńskiej), Marjan Tvorogal (prezes wspólnoty mieszkańców wsi w Skajsterach „Skaistė”), Česlawa Zadranowicz (prezes wspólnoty młodzieżowej w Mickunach) oraz Greta Raczko (członek wspólnoty młodzieżowej w Mickunach).

W czasie spotkania zostały omówione plany i przyszłość wspólnot w rejonie wileńskim i na całej Litwie. W związku z tym, że na Litwie w latach 90. reforma samorządowa była wprowadzona w okrojonym wariantcie i państwo stało się nader scentralizowane, to ogromną rolę w stanowieniu demokracji i podej-

mowaniu inicjatywy oddolnej zaczynają odgrywać wspólnoty tworzone przez mieszkańców.

Bardzo pozytywnie przyjęto inicjatywę utworzenia stowarzyszenia wspólnot rejonu wileńskiego. Założycielski zjazd planowany jest na 6 grudnia, w którym będą aktywnie uczestniczyć wszystkie wspólnoty rejonu. Na spotkaniu były także omówione problemy z komunikacją.

Podkreślono, że dużą rolę mogą odgrywać media tradycyjne, gdzie muszą być naświetlane inicjatywy i praca wspólnot.

Uczestnicy doszli do porozumienia, że „Kurier Wileński” będzie naświetlał działalność wspólnot, pomoże w tworzeniu komunikacji i wypracowaniu kierunków działalności.

Redakcja
Fot. uczestnicy

Ks. Adam Dunst: „Prawdziwe święta zaczynają się w sercu, nie w dekoracjach”

Honorata Adamowicz

Świąteczna atmosfera w litewskich miastach pojawia się dziś znacznie wcześniej niż przywykliśmy.

Już w październiku — gdy liście zaczynają opadać, a my dopiero przestawiamy się na rytm jesien — w przestrzeni publicznej pojawiają się pierwsze dekoracje, instalacje świetlne i zapowiedzi bożonarodzeniowych wydarzeń. Na początku listopada wiele miast ma już gotowe iluminacje, a samorządy przyspieszają się w ogłaszaniu dat uroczystego rozświetlania choinek.

W rezultacie okres świąteczny, który kiedyś naturalnie zaczynał się wraz z Adwentem, dziś rozciąga się na ponad dwa miesiące. Centra miast stopniowo zamieniają się w scenografię jarmarków, a rytm codzienności zaczyna pulsować dźwiękami świątecznych koncertów, iluminacji i zimowych atrakcji. Dla jednych to powód do radości i przedłużonego świętowania; natomiast dla innych — sygnał, że tracamy granice między zwyczajnym czasem a czasem oczekiwania.

Czy ta zmiana pomaga wejść w atmosferę Bożego Narodzenia, czy przeciwnie — odbiera wyjątkowość temu, co powinno przychodzić powoli? Jak wpływa na nasze przeżycia, duchowość, emocje i codzienne nastawienie do świąt?

O tym, jakie znaczenie ma tak wczesne rozpoczęcie świątecznego sezonu i co robi ono z naszym poczuciem oczekiwania, rozmawiamy z księdzem franciszkaninem Adamem Dunstem OFM Conv, który posługuje obecnie w Kłajpedzie. Podzielił się z nami zarówno duchową refleksją, jak i obserwacjami z życia wspólnoty.

Honorata Adamowicz: Kiedy według tradycji chrześcijańskiej najlepiej postawić choinkę?

Ks. Adam Dunst: Nie istnieją ścisłe kościelne wytyczne co do czasu stawiania choinki. W tradycji chrześcijańskiej choinkę najczęściej stawia się w Wigilię lub tuż przed świętami, aby zachować

Ks. Adam Dunst

Fot. Marian Paluszkiewicz

charakter oczekiwania Adwentu. W parafiach choinki pojawiają się zwykle dopiero na Boże Narodzenie, obok szopki.

Do kiedy choinka powinna stać? Czy Trzech Króli, czy może do święta Chrztu Pańskiego lub do Święta Ofiarowania Pańskiego (2 lutego)?

Najczęściej do Objawienia Pańskiego (Trzech Króli — 6 stycznia). W wielu miejscach przedłuża się ten czas do Chrztu Pańskiego, a nawet do Ofiarowania Pańskiego (2 lutego), zgodnie z liturgicznym okresem Bożego Narodzenia. W wielu domach choinkę rozbiera się dopiero po wizycie duszpasterskiej — kolędzie. Rzeczą oczywistą jest, że żywa choinka będzie stała krócej, szczególnie w domu, gdzie jest ciepło. W kościołach, przy niższych temperaturach choinki żywe wytrzymują dłużej i można je faktycznie trzymać do 2 lutego. Sytuacja zmienia się, gdy używamy choinki sztucznej, co jednak

znacznie zuboża jej symbolikę. Tak więc uważam, że kwestia czasu, do którego powinna stać choinka jest bardzo indywidualna i uwarunkowana wieloma czynnikami jednak nie krócej niż do 6 stycznia i nie dłużej niż do 2 lutego. Przy czym w kościołach skłaniałbym się do pozostawienia jej przez cały liturgiczny okres Bożego Narodzenia.

Czy wcześniejsze dekorowanie domów i ulic przeczy duchowi Adwentu?

Każdy okres liturgiczny ma swoje symbole i nie powinniśmy ich mieszać. Symbolem Adwentu jest wieniec adwentowy, cztery świece i roratka. One symbolizują czas oczekiwania na przyjście Zbawiciela. Jest to czas radosnego oczekiwania, ale pełny kontemplacji i ciszy. Nie jest dobrze, gdy czas ten jest zakłócany przez świąteczne światła, bombki, mikołaje, choinki, prezenty a tym bardziej kolędy, które są zarezerwowane dla okresu bożonarodzeniowego.

Czy taka „przedwczesna świąteczność” wpływa na przeżywanie Adwentu? Jak zachować duchowy wymiar świąt, gdy komercja dominuje przekaz?

Uważam, że wszystko, co proponuje skomercjalizowany świat, przeszkadza chrześcijaninowi. Nie tylko w przeżywaniu Adwentu, Bożego Narodzenia i Wielkanocy. Przeszkadza w prawdziwym życiu wiarą. Dlatego chrześcijanin powinien przede wszystkim przeżywać święta — niezależnie jakie one są, w duchu. Żadna rzecz nie zastąpi prawdziwego i głębokiego przeżywania świąt, jeśli się jej nie będzie spędzało we wspólnocie Kościoła. Jeśli nie przygotowujemy się na przyjście Pana do własnego serca. Prawdopodobnie nie zmienimy tak łatwo skomercjalizowanego świata, dlatego musimy nauczyć się, żyć obok niego.

12.>>

11.>>

Być świadectwem dla innych, że można płynąć pod prąd i nie poddawać się trendom, które zatrzymują się na choince a nie widzą w niej drzewa przynoszącego życie, drzewa łączące całą historię zbawienia od Raju po Golgotę.

Czy choinka może pomóc w przeżywaniu świąt w duchu wiary?

Myszę, że tak. Człowiek z natury posługuje się symbolami. Dlatego, że ułatwia mu to przeżywanie duchowe. Oczywiście jest to, że do głębokiego przeżywania wiary trzeba symbole te zrozumieć i zastanowić się nad nimi. Sam symbol bez znajomości znaczenia nic nie mówi. Podobnie jak znaki na drodze dla osoby nie znającej przepisów ruchu drogowego pozostają jedynie kolorowymi symbolami, tak choinka dla osoby niewierzącej pozostaje przyjemnym elementem dekoracyjnym.

Jakie przesłanie dla chrześcijan niesie symbol światła na choince?

Symbol światła w chrześcijaństwie jest bardzo ważny i często używany. Już o nim trochę powiedzieliśmy. Pojawia się on na pierwszych kartach Starego Testamentu i jest symbolem rodzącego się życia. Sam Jezus jest określany Światłością Świata. A chrześcijanie mają świecić jak pochodnie w ciemności. Również Zesłaniu Ducha Świętego towarzyszyły płomienie ognia. Tak więc światło ma ogromne znaczenia i każde z przytoczonych wyżej wyjaśnień może odnaleźć się w symbolice światełek na choince.

Czy, zdaniem księdza, choinka jest wciąż żywym symbolem, czy bardziej elementem tradycji kulturowej?

Chciałbym się mylić, ale myślę, że dziś dla większości ludzi jest to element tradycji. Może nie tylko dekoracyjny, ale coś, co ma pomóc, jak to często słysząc w reklamach poczuć „magię świąt”. Na pewno choinka nie jest symbolem, który określa człowieka jako wierzącego albo nie. Wystarczy przejść się po mieszkaniach w blokach i zobaczyć, ile osób ma choinkę a ile na drzwiach pisze kredą C+M+B. Uważam, że należy uświadamiać wszystkich, że choinka nie jest

Na początku listopada wiele miast ma już gotowe iluminacje i świątecznie udekorowane ulice **Fot. Andrius Ufartas, ELTA**

spuścizną po pogańskich wierzeniach, gdzie popularny był kult drzew, ale że wywodzi się z tradycji chrześcijańskiej. Nie mamy powodu złościć się, że sklepy handlowe, komercja i reklamy zawłaszczyły sobie symbol rajskiego drzewa, którym jest choinka. Należałoby bardziej tłumaczyć znaczenie symboli. Tak jak dziecku, któremu tłumaczy się, że na zielonym świetle można iść a na czerwonym się czeka. Nikt przecież od dziecka nie wymaga znajomości przepisów ruchu drogowego. Tak i my cierpliwie tłumaczymy, czym w rzeczywistości może stać się choinka. A może stać się początkiem pięknej historii opowiadającej o miłości i dobroci Boga oraz jak to Jezus przychodząc na świat, zwyciężył grzech i dał nam nowe życie. Zachęcam wszystkich do takich rozmów przy tegorocznej choince.

Jakie jest religijne znaczenie choinki w tradycji chrześcijańskiej?

Choinka, choć dziś wydaje się nieodłącznym elementem Bożego Narodzenia, ma historię i znaczenie znacznie głębsze niż zwykła dekoracja. Jej obecność w domach i kościołach budzi pytania: skąd się wzięła, co symbolizuje, jakie ma miejsce w tradycji chrześcijańskiej i jak odnosi się do liturgii oraz duchowego przeżywania Świąt Bożego Narodzenia.

Choinka w chrześcijańskiej interpretacji symbolizuje rajskie

drzewo życia, do którego dostęp został przywrócony przez Wcielenie Chrystusa. Zielone drzewo, które nie traci liści zimą, jest obrazem nieśmiertelności i nadziei. Symbolika drzewa w chrześcijaństwie jest bardzo bogata. Często ukrzyżowany Jezus jest przedstawiany na kwitnącym drzewie — Lignum Vitae — drzewie życia. Z drzewa krzyża Jezus przywrócił nam obiecaną godność dzieci Bożych. Dlatego symbol wiecznie zielonego drzewa jest znakiem ciągłych łask, które spływają na ludzi wierzących, a które Jezus udziela nam przez swoją śmierć na krzyżu.

Skąd wzięła się tradycja stawiania choinki w okresie Bożego Narodzenia?

Choinka nie ma rodowodu pogańskiego jak wiele osób sądzi. Jej geneza jest chrześcijańska i teologiczna. W średniowieczu popularne były przedstawienia zwane „dramatem o Adamie i Ewie”, wystawiane 24 grudnia. Scenografia obejmowała drzewo — znak rajskiego drzewa poznania dobra i zła. W późniejszych czasach, w Niemczech ze względu na brak innych zielonych drzew używano jodły lub świerku, na których zawieszano jabłka symbolizujące rajski owoc. Po zakończeniu misterium drzewo przenoszono do kościołów, a później także do domów.

13.>>

12.>>

Tak więc ojczyzną choinki jest Alzacja, gdzie w 1492 r. w Strasburgu i okolicznych kościołach ustawiano ozdobione jodły. Zwyczaj ten szybko się rozprzestrzenił w Nadrenii, a przez Hanzę dotarł do krajów bałtyckich takich jak Litwa i Polska. Już w 1698 r. w Gdańsku można było kupić choinkę na corocznym jarmarku świątecznym.

Co symbolizują takie elementy jak zielone drzewko, światła, gwiazda, bombki?

Symbolika choinki i elementów dekoracyjnych jest bardzo bogata. Same zielone drzewo, jak już wcześniej powiedzieliśmy, jest symbolem życia. Życia, które pochodzi od Boga. Początkowo choinkę strojono tylko jabłkami, które symbolizowały owoc zerwany przez Ewę. Wybierano te owoce prawdopodobnie z powodów praktycznych, gdyż one jako nieliczne były dostępne zimową porą. Z czasem zostały one wyparte przez bombki. Później dodawano takie elementy jak świece, symbolizujące Jezusa, Światłość świata. Przychodzącego i rozpraszającego mroki śmierci. Dającego nadzieję i wyprowadzającego człowieka z niewoli grzechu.

Podobnie jak w przypadku jabłek i one zostały w późniejszym czasie zastąpione elektrycznymi światłami. Kolejnym elementem, który pojawił się na choince był opłatek. Ta tradycja dominowała głównie na terenach dawnej Rzeczypospolitej, a więc Litwy, Białorusi, Ukrainy a nawet Rosji. Opłatek był jasnym obrazem chleba eucharystycznego — Jezusa, który pozostał z nami aż do skończenia świata. Pokarmu, który przynosi nam życie. Tak, jak niegdyś zerwanie owocu z drzewa poznania dobra i zła przyniosło ludziom śmierć, tak teraz karmienie się Ciałem i Krwią Zbawiciela przynosi ludziom życie. Kolejnym ważnym elementem na choince jest gwiazda. Symbol gwiazdy betlejemskiej, która prowadziła mędrców do nowonarodzonego Króla. Pozostałe elementy dekoracyjne takie jak łańcuchy — symbol węzła rajskiego, włosy anielskie — chóry aniołów śpiewające Dzieciątka Jezus i oznajmujące pastuszkom, że w Betlejem narodził się Ten, który odkupi swój lud z niewoli, są równie piękne i bogate w symbolikę. Jednym słowem, nawet na podstawie choinki i jej elementów deko-

racyjnych można przedstawić całą historię odkupienia.

Czy choinka ma dla Kościoła takie samo znaczenie jak szopka bożonarodzeniowa?

Trzeba podkreślić, że szopka bożonarodzeniowa jest starszą tradycją niż choinka. Budowanie szopki zapoczątkował św. Franciszek w Greccio, we Włoszech, w roku 1223. Miała ona na celu ukazać piękno, prostotę i ubóstwo, w jakim przyszedł na świat Zbawiciel. Szopka miała pomóc ludziom przenieść się do czasów, w których przyszedł Jezus. Zrozumieć, że Król królów i Pan panujących „stał się ubogim, aby nas swym ubóstwem ubogacić”. Choinka jest symbolem towarzyszącym, podkreślającym radość i światło Bożego Narodzenia, ale nie ma tak centralnego znaczenia liturgicznego jak szopka. Nie zapala się uroczyste świecek na choince. Natomiast w uroczystej procesji, podczas Pasterki wnosi się figurkę Dzieciątka Jezus i kładzie we wcześniej przygotowanej szopce. ■

TVP
WILNO

■ Uroczysta procesja w kierunku szopki podczas Pasterki na placu Katedralnym w 2019 r. Fot. Marius Morkevičius, ELTA

Plebiscyt „Polak Roku 2025”.

Rozmowa z Barbarą Jundo-Kaliszewską

Wciąż postrzegamy Polaków na Litwie jako grupę newralgiczną, podczas gdy jesteśmy społecznością strategiczną — mówi dr Barbara Jundo-Kaliszewska, pochodząca z Ejszyszek naukowczyni Uniwersytetu Łódzkiego, autorka monografii „Zakładnicy historii”, współorganizatorka festiwalu Maj nad Wilią, kandydatka do tytułu „Polak Roku 2025” w Plebiscycie Czytelników „Kuriera Wileńskiego”.

Antoni Radczenko: Czy nominacja była dla Pani zaskoczeniem?

Barbara Jundo-Kaliszewska: Czasem słyszę od znajomych z Wilna, że jestem „z Polski”, tymczasem zawsze zależało mi na tym, by być postrzeganą jako osoba stąd. Nieustannie podkreślam, że pochodzę z Ejszyszek. Dlatego tegoroczna nominacja jest dla mnie zarówno ogromnym zaskoczeniem, jak i wielkim zaszczytem. Przez wiele lat moi rodzice angażowali się społecznie na rzecz podtrzymywania polskości na Wileńszczyźnie, prowadząc księgarnię. Tę nominację dedykuję przede wszystkim im. To dzięki temu doświadczeniu i wszystkim dobrym praktykom, które obserwowałam w swoim domu, mogę dziś spełniać się zarówno na niwie społecznej, jak i zawodowej. Cieszę się, że zostało to dostrzeżone i docenione.

Udziela się Pani na wielu płaszczyznach: jest Pani naukowczynią, prowadzi program telewizyjny, a od niedawna współodpowiada za „Maj nad Wilią”. Która z tych aktywności jest Pani najbliższa?

Jestem przede wszystkim naukowczynią, która — obok badań — równolegle zajmuje się popularyzacją nauki. W tym obszarze mieści się zarówno działalność medialna, jak i organizacyjna. Zawsze podkreślam, że choć na co dzień mieszkam w Polsce, stale podejmuję działania wpływające na rozwój naszej społeczności, obejmujące nie tylko Polskę i Litwę. Staram się wprowadzać temat mniejszości polskiej na Litwie do dyskursu globalnego. Publikuję artykuły naukowe w języku angielskim, a niedawno prowadziłam spotkania i wykłady w Nowym Jor-

Tę nominację dedykuję przede wszystkim moim rodzicom — mówi kandydatka do tytułu „Polak Roku 2025” Fot. Marian Paluszkiewicz

ku. Na początku przyszłego roku wyjeżdżam na badania do Brazylii. Bardzo mnie to cieszy, bo nigdy nie przypuszczałam, że będę mogła opowiadać o Polakach z Litwy także za oceanem. Drugą istotną kwestią jest dla mnie dorobek kulturowy społeczności polskiej na Litwie — a konkretnie jakość dzieł, jakie udało nam się stworzyć przez ostatnie 35 lat. Często odwołujemy się do twórczości Adama Mickiewicza, Czesława Miłosza, Józefa Mackiewicza oraz innych wybitnych wileńian. Dziedzictwo takiego formatu zobowiązuje — nakłada na nas ogromną odpowiedzialność za to, co sami tworzymy. Nie możemy jedynie czerpać z dorobku przeszłości i się nim szczycić; współcześnie również musimy budować wartościowy dorobek kulturowy, z którego będą mogły korzystać kolejne pokolenia. Naszym zadaniem jest tworzenie literatury, filmu, badań naukowych, projektów arty-

stycznych i inicjatyw społecznych, które będą świadectwem naszych czasów, ale jednocześnie będą na tyle silne, by przetrwać próbę czasu. Tylko w ten sposób możemy zapewnić ciągłość kulturową i godnie dopisywać kolejne rozdziały do historii polskości na Wileńszczyźnie.

Dlatego pytam: ile udało się nam zrealizować filmów, napisać powieści i reportaży, wydać tomików poezji czy stworzyć jakościowych programów telewizyjnych? Staram się inicjować jak najwięcej publicznych dyskusji na ten temat. Tym zagadnieniom poświęcony jest m.in. festiwal „Maj nad Wilią”, który współorganizuję z pomysłodawcą i wieloletnim dyrektorem wydarzenia — Romualdem Mieczkowskim. Zapraszamy ekspertów, twórców i intelektualistów najwyższej klasy.

To jaki jest stosunek ilości do jakości?

14.>>

Uważam, że potrafimy tworzyć produkty kulturowe wysokiej jakości, ale jest ich ciągle za mało. Pracuję na co dzień z młodzieżą. Widzę, że młodzi ludzie nie chcą „bylejakości”, że poszukują nowych dróg, nowych form wypowiedzi i rozwiązań adekwatnych do współczesności. Zdarza mi się recenzować prace licencjackie młodych Polaków z Litwy, którzy coraz częściej podejmują temat własnej tożsamości. Dyskusja o tym, kim jesteśmy, skąd pochodzimy i jaką rolę pełnimy wobec Litwy i Polski, wciąż okazuje się niewyczerpana. To dla mnie zaskakujące — sama poświęciłam temu zagadnieniu pracę doktorską i przez długi czas sądziłam, że temat został już „wyeksploatowany”. Tymczasem młodzież wileńska nie tylko do niego wraca, ale też stawia coraz trudniejsze pytania i zawiesza poprzeczkę coraz wyżej. W ostatnich latach obserwujemy powstawanie filmów i projektów narracyjnych tworzonych przez młodych Polaków o Polakach. Ogromne znaczenie miał tekst Kamili Zujewicz, wiceprezeski Stowarzyszenia Literatów Polskich, który był szeroko komentowany w litewskiej debacie publicznej. Kamila w sposób odważny i niezwykle analityczny poruszyła temat naszej „dwubiegunowości”, czyli napięcia pomiędzy przynależnością do kultury polskiej a lojalnością i emocjonalną więzią z Litwą. Równie istotny był krótkometrażowy film „Kameleon” Aurory Degesyté, który otworzył nową przestrzeń rozmowy o doświadczeniu polskości na Litwie. Takie głosy i takie inicjatywy pokazują, że młodym twórcom nie wystarcza bierne odwoływanie się do tradycji. Nie wystarcza im archetyp „oblężonej twierdzy” czy walka „o zachowanie stanu posiadania”. Oni chcą rozmawiać o teraźniejszości — o hybrydowości i pojemności swojej tożsamości, o napięciach i szansach wynikających z życia na pograniczu. Ten krytyczny, refleksyjny i jednocześnie twórczy sposób myślenia jest ogromnie budujący. Dla mnie osobiście stanowi wielką motywację, aby działać jeszcze intensywniej i wspierać projekty młodych osób, które kształtują obraz naszej społeczności na kolejne dekady.

Wspominała Pani o zmianie dyskursu?

Wciąż postrzegamy siebie jako społeczność newralgiczną, to powinno się zmienić. Obecna sytuacja geopolityczna zmusza rządy do refleksji nad tym, jak zarządzać rubieżami państw i mniejszościami narodowymi. Musimy więc pozycjonować siebie jako grupę strategiczną — tak jak cały region, który zamieszkujemy. Jeśli pozostaniemy jedynie „rubieżą”, łatwo będzie nas poświęcić w imię wyższych celów. Historia pokazuje, że już się to zdarzało. Dlatego moim celem jest budowanie lokalnej odporności, rozumianej jako zdolność reagowania na kryzysy i adaptacji do trudnych sytuacji. Niezwykle ważnym elementem tej odporności jest silne poczucie własnej wartości. Powtórzę za Dariuszem Litwinowiczem: musimy być liderami, a nie ofiarami.

Powracając do działalności za oceanem. Czym polska mniejszość na Litwie może zainteresować Amerykanów czy Brazylijczyków?

Przede wszystkim swoją lokalizacją — na wielkiej drodze europejskiej, przez którą nieustannie przetaczały się wojny i kryzysy. Oczy całego świata, za pośrednictwem mediów, skierowane są dziś na przesmyk suwalski, Litwę i państwa bałtyckie. Opowiadałam o polskiej mniejszości przez pryzmat

doświadczenia pogranicza oraz wspólnego dziedzictwa, które może łączyć Polaków i Litwinów. Mówię również o tym, jak wspieramy państwo polskie i litewskie w warunkach kryzysowych. W jaki sposób jesteśmy narażeni na oddziaływanie białoruskiej i rosyjskiej propagandy. Przypadek Brazylii jest jeszcze ciekawszy. W ubiegłym roku w moim programie gościł historyk Fabricio Vicoski. Zapytałam go, czy w Brazylii są Polacy z Wileńszczyzny. Odpowiedział dość abstrakcyjnie: „na pewno są”, ale nigdy ich nie spotkał. Pokazałam mu Wilno, Soleczniki i Ejszyszki — był zaskoczony, jak wiele łączy Polaków brazylijskich z Polakami litewskimi. W kilkunastu brazylijskich gminach udało się wprowadzić język polski jako język pomocniczy, a polskie dziedzictwo traktowane jest tam jako część dziedzictwa narodowego. Dziś, gdy rozmawiamy, Fabricio mówi, że zawsze, spotykając Polaka w Ameryce Południowej, pyta go o pochodzenie — i bardzo często okazuje się, że rozmówca ma korzenie na Wileńszczyźnie. Myślę, że to jest konkretny przykład i mój mały osobisty sukces w temacie poszerzania horyzontów myślenia o naszej społeczności.

Rozmawiał Antoni Radczenko

MRF MEDIU
REMIMO
FONDAS

Nigdy nie przypuszczałam, że będę mogła opowiadać o Polakach z Litwy za Oceanem — mówi Barbara Jundo-Kaliszewska Fot. Anastazja Kaliszewska

Wilnianka o wielkim sercu.

120. rocznica urodzin Janiny Strużanowskiej

25 listopada przypada 120. rocznica urodzin Janiny Strużanowskiej, założycielki polskiego teatru w Wilnie.

Justyna Giedrojć

— Janina Strużanowska jako jedna z przedstawicielek polskiej inteligencji zdecydowała się na pozostanie w Wilnie po II wojnie światowej. Dostrzegała niebezpieczeństwo rusyfikacji pozostałych na Wileńszczyźnie Polaków. Aby podnieść poziom języka polskiego wśród młodzieży w 1960 wraz z nauczycielką języka polskiego Janiną Pieniążkową oraz grupką przedstawicieli przedwojennej inteligencji założyła amatorski polski teatr dramatyczny — mówi historyk Paweł Giedrojć.

Polski Zespół Dramatyczny działał przy Wileńskim Klubie Pracowników Łączności. Janina Strużanowska została jego pierwszym kierownikiem artystycznym. Od samego początku teatr borykał się z brakiem stałego lokum, aż wreszcie znalazł przytułek w Klubie Pracowników Medycyny.

Z WILNA DO WARSZAWY

Janina Strużanowska (z domu Kunigielówna) urodziła się 23 listopada 1905 r. w Czerwonym Dworze w pobliżu Niemenczyna. Studiowała na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Stefana Batoiego. W 1930 r. wyszła za mąż za Edmunda Strużanowskiego. Na ich weselu był m.in. Aleksander Krzyżanowski, przyszły komendant Okręgu Wileńskiego AK, „generał Wilk”.

Edmund Strużanowski w czasie I wojny światowej walczył w szeregach Legionów Polskich. W 1933 r. urodziła się córka, której dali na imię Hanna. Rok później Strużanowscy przenieśli się z Wilna do Warszawy. Edmund służył w 21. pułku, pracował w Ministerstwie Spraw Wojskowych. Mieszkali w Cytadeli Warszawskiej. W 1934 r. przyszedł na świat syn Jerzy.

Janina Strużanowska (1905-1984)

Fot. arch.pryw., opr. red.

„PRZYJECHALIŚMY NA LATO, A ZOSTALIŚMY NA CAŁE ŻYCIE...”

„Latem 1939 roku mama zabrała mnie i braciszka na lotnisko do Kolonii Magistrackiej. Ojciec został w Warszawie. Kolonia Magistrac-

ka znajdowała się wówczas pod Wilnem. Tutaj tatuś mamy, a mój dziadek Ignacy Kunigiel wykupił ziemię. Na niej właśnie dobiegła wtedy końca budowa domu letniskowego, w którym mieliśmy zamiar spędzić wakacje 1939 roku. Przyjechaliśmy na lato, a zostaliśmy na całe życie...” — opowiadała w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Hanna Strużanowska-Balsienė (1933-2024).

Po wybuchu wojny, gdy powrót do męża, do Warszawy został odcięty, Janina Strużanowska z dziećmi została w Wilnie, w domu letniskowym.

W czasie wojny dom ten przy ulicy Piotra Skargi (obecnie ulica Żuvėdrų w dzielnicy Wołokumpie) stał się placówką konspiracyjną Armii Krajowej. Przez pewien czas ukrywał się tu ppłk Aleksander Krzyżanowski.

„W czasie wojny w naszym domu była nielegalna drukarnia pracująca na potrzeby AK.

17.>>

Założony przez Janinę Strużanowską teatr nadal działa jako Polski Teatr „Studio” w Wilnie Fot. Marian Paluszkiwicz

16.>>

Dokładnie nie pamiętam jak nazywała się drukowana u nas gazetka »Polska walcząca« czy też »Polska w walce«. Wiem tylko, że w sprawach jej wydawania odwiedzał nas Pan Rafał. Po latach dowiedziałam się, że był to Witold Pawlikowski, pseudonim »Rafał«, absolwent prawa USB, dyrektor Biura Okręgowej Delegatury Rządu w Wilnie. Pierwszy, tzw. złoty numer tego pisma został tak sprytnie ukryty gdzieś w naszym domu, że nie mogę go znaleźć. Zachowały się resztki tamtej drukarni” — dzieliła się wspomnieniami Hanna Strużanowska.

Podczas okupacji niemieckiej i po wkroczeniu do Wilna sowiektów w domu przy ulicy Piotra Skargi działał konspiracyjny szpital, w którym Pani Janina leczyła rannych akowców.

UKRYWAŁA SKAZANYCH NA ZAGŁADĘ

Podczas II wojny światowej Janina Strużanowska z narażeniem własnego życia i życia swych dzieci ukrywała Żydów.

„Pierwszą Żydówką, którą ukrywaliśmy w domu była Werykowska. Była prawniczką. Ukrywała się też jej córeczka Marta z niańką. Pewnego dnia ks. Leon Puciata, proboszcz kościoła św. Anny zwrócił się do mamy z prośbą o zaopiekowanie się 18-letnią Żydówką Heleną Kac. Przyszła ona z getta i mieszkała u nas blisko rok. Jesienią 1943 r. przed likwidacją getta poprosiła mamę o przyjęcie swoich siostrzyczki i braciszka — 7-letnich bliźniaczków. Zdążyła przyprowadzić z getta tylko dziewczynkę... Przebywały w specjalnie urządzonym bunkrze pod składzikiem. Wejście do bunkru znajdowało się w piwnicy, można z niego było wyjść prosto do lasu” — wspominała córka Janiny Strużanowskiej.

WOJNA I NOWA GRANICA ROZDZIELIŁY STRUŻANOWSKICH

Edmund znalazł się w PRL i zamieszkał w Krakowie (zm. w 1993 r.). Podczas II wojny światowej dowodził obroną przeciwlot-

Hanna Strużanowska postanowiła pójść w ślady mamy i zostać lekarzem. Była wziętą specjalistką, autorytetem w swoim zawodzie **Fot. Marian Paluszkiewicz**

niczą Lublina, gdzie został ciężko ranny. W latach rządów komunistycznych w Polsce jako przedwojenny oficer nie mógł powrócić do wojska. Prześladowany za przeszłość nie mógł znaleźć też pracy.

Natomiast Janina z dwojgiem dzieci znalazła się w Litewskiej SRR. Sama wychowywała córkę i syna. Jako lekarz pracowała w przychodni oraz w domu dziecka na Antokolu, jednocześnie organizowała tutaj dziecięcą twórczość amatorską. Następnie objęła posadę kierowniczkii laboratorium w Poradni Gruźliczej. Nie wszystko jednak układało się gładko. Jak wielu innych Polaków inteligentów była bacznie obserwowana przez służby. Została wyrzucona z pracy, gdy ktoś doniósł, że słucha radia „Wolna Europa”. Przez pewien czas miała trudności z zatrudnieniem.

W czasach powojennych dom Janiny Strużanowskiej był kolebką odradzającego się życia kulturalnego i artystycznego w Wilnie.

Pani Janina organizowała koncerty dla pacjentów szpitali z udziałem personelu medycznego oraz uczniów Wileńskiej Szkoły Średniej nr 5, gdzie uczyły się jej dzieci. Dom Pani Janiny był miejscem prób dla aktorów założonego przez nią teatru, był otwarty dla wszystkich. Bywali tu członkowie „Wili”, Polskiego Teatru Ludowego ze Lwowa, „Śląska”, „Mazowsza”, Teatru Powszechnego w Warszawie. Gościem domu w Kolonii Magi-

strackiej był m.in. Bernard Ładysz, znakomity bas Opery Warszawskiej, niegdyś chłopak z wileńskiego Zarzecza, żołnierz ps. „Baca” 3 Brygady AK.

Córka Hanna postanowiła pójść w ślady mamy i zostać lekarzem. Ponad 50 lat jako lekarz położnik-ginekolog pracowała w szpitalu św. Jakuba, który po wojnie przemianowany został na Pierwszy szpital sowiecki. Była wziętą specjalistką, autorytetem w swoim zawodzie. Jej brat Jerzy studiował na Politechnice Kowieńskiej i został inżynierem radiotechnikiem. Później przeniósł się na stałe do Krakowa.

TEATR NADAL DZIAŁA

Janina Strużanowska zmarła w 1984 r. Wyróżniona była jedynie odznaką „Zasłużony dla Kultury Polskiej”. Pochowana została na cmentarzu św. Piotra i Pawła (lit. Saulės). Pośmiertnie została odznaczona Krzyżem za Ratowanie Ginących.

Założony przez Janinę Strużanowską teatr nadal działa jako Polski Teatr „Studio” w Wilnie. Jest to jedyny polski zespół teatralny na Litwie, który posiada status teatru zawodowego. Od 1986 r. zespołem kieruje Lila Kiejzik. W br. teatr obchodzi 65-lecie działalności. ■

Wielkie emocje w eliminacjach do MŚ 2026: Polska poznała rywala, kompromitacja Litwy

Od 13 do 20 listopada trwały wielkie emocje w europejskich eliminacjach do XXIII Mistrzostw Świata 2026 w piłce nożnej.

Piotr Wyszomirski

Po spotkaniach na zielonej murawie kilkudziesięciu stadionów doszło do spotkania przy „zielonym stoliku” w Zurychu.

We wtorek, 18 listopada, zakończyły się w Europie (strefa UEFA) zmagania grupowe eliminacji do Mistrzostw Świata, które zostaną rozegrane w dniach 11 czerwca-19 lipca 2026 r. w Kanadzie, Meksyku i Stanach Zjednoczonych. Ostatnie mecze w wykonaniu reprezentacji tworzących przez ponad 200 lat Rzeczpospolitą Obojga Narodów, mimo jakże odmiennych wyników, były rozczerowaniem.

KŁĘSKA LITWY NA ZAKOŃCZENIE FATALNYCH ELIMINACJI

Litwa poniosła klęskę w Amsterdamie. Na Johan Cruijff ArenA podopieczni Ronalda Koemana rozgromili Litwę 4:0 (1:0). W pierwszej połowie Litwini stawiali jeszcze opór, ale cztery minuty w drugiej odsłonie „zamknę-

ły” mecz. Pomarańczowi na chwilę przestali się bawić i zagrali na swoim poziomie, po czym trener dokonał pięciu zmian i tak naprawdę portugalski sędzia Luis Miguel Branco Godinho mógłby zakończyć mecz po godzinie. Kiedy przypomnimy sobie ambitną walkę we wrześniu w Kownie, gdy Litwini trochę postraszyli „Oranje”, doprowadzając do remisu 2:2, rozczerowanie ostatnim występem eliminacyjnym jest jeszcze większe.

Finał wieńczy dzieło, można ironicznie podsumować udział reprezentacji prowadzonej przez Edgara Jankauskasa. Dorobek potomków Giedymina w ośmiu meczach to trzy remisy (dwa z Maltą i jeden z Finlandią) i pięć porażek oraz jedynie sześć bramek strzelonych przy 15 straconych. Dodatkowo, w ostatniej kolejce rozgrywek, sensacyjne zwycięstwo Malty w Helsinkach zepchnęło Litwę na ostatnie miejsce w grupie G. Start w eliminacjach do Mistrzostw Świata po raz kolejny potwierdził niską ran-

gę piłki nożnej w kraju zakochanym w koszykówce. Małeńki, jak na realia europejskie, stadion „obecnie narodowy” w Kownie, który może pomieścić 15 tys. widzów, nie był wypełniany podczas spotkań reprezentacyjnych.

KURIOZALNY WYSTĘP POLSKI NA KONIEC ELIMINACJI

Przed ostatnim meczem Polska miała nawet matematyczne szanse na awans bezpośredni, ale nikt poważny nie brał ich pod uwagę, bo warunki konieczne do spełnienia były absurdalne (przegrana Holandii u siebie z Litwą i zwycięstwo Polski różnicą kilkunastu bramek). W meczu z Maltą najważniejsze było zwycięstwo, które miało umocnić szanse na znalezienie się w pierwszym koszyku podczas losowania baraży, dzięki czemu można uniknąć konfrontacji z najsilniejszymi reprezentacjami (przede wszystkim chodzi o Włochy i Turcję).

19.>>

■ Reprezentacja Polski po meczu w Kownie, gdzie wygrała z Litwą 2:0 Fot. Orestas Gurevičius, ELTA

18.>>

Nakarmieni optymizmem po świetnym spotkaniu z Holandią (1:1 na Narodowym w Warszawie) oczekiwali dodatkowo dobrej gry i wielu bramek.

Pierwszy warunek został spełniony, Biało-Czerwoni wygrali 3:2, ale styl pozostawiał bardzo wiele do życzenia. To była zupełnie inna drużyna: powolna, wręcz ospała. Piłkarze, tłumacząc się ze swojej słabej gry, podkreślali stronę mentalną. Jak mówili, trudno, po takim meczu jak z Holandią, kiedy byliśmy lepsi od giganta światowej piłki, przygotować taką samą motywację na spotkanie ze 166 drużyną w rankingu światowym. Mecz na Malcie był szalony, Polacy trzykrotnie obejmowali prowadzenie, wyspiarze dwukrotnie doprowadzali do wyrównania. Najbardziej kuriozalna sytuacja miała miejsce w drugiej połowie, gdy Polacy po świetnej akcji Skórasia ze Świderskim podwyższyli na 3:1. Niestety, radość trwała krótko, sędzia po analizie VAR nie tylko nie uznał bramki, ale przyznał Maltańczykom rzut karny, bo bramkowa akcja Polaków rozpoczęła się od faulu Kiwiora na naszym polu karnym. W efekcie, po wykorzystaniu karnego, wynik zmienił się z 3:1 dla nas na 2:2.

Występ narodowej reprezentacji w fazie grupowej miał dwa rozdziały. Pierwszy, podpisany przez Michała Probiezra, przyniósł dwa wymęczone zwycięstwa u siebie nad słabeuszami (1:0 z Litwą i 2:0 z Maltą) oraz porażkę z Finlandią i aferę „opaskową” z rezygnacją Roberta Lewandowskiego w pakiecie. Fatalna atmosfera doprowadziła do zmiany na stanowisku trenera reprezentacji narodowej. Po rezygnacji Probiezra, jedno z najważniejszych stanowisk w Polsce, jakim jest posada selekcjonera reprezentacji narodowej w piłce nożnej mężczyzn (uśmiech) przypadła Janowi Urbanowi, faworytowi mediów, środowiska piłkarskiego i kibiców. Były świetny piłkarz (m.in. Górnik Zabrze i Pampeluny Osasuna oraz reprezentacji) i trener klubowy z sukcesami (m.in. Legia Warszawa, Lech Poznań) szybko odmienił oblicze kadry, uzdrowił atmosferę, porozumiał się z Lewandowskim i znalazł skuteczne rozwiązania taktyczne, dzie-

ki którym polscy piłkarze przestali koncentrować się jedynie na defensywie i kontratakach. Efekty przyszły błyskawicznie, zaczęło się od remisu 1:1 w Rotterdamie 4 września i do dzisiaj kadra rozegrała sześć spotkań bez porażki (cztery zwycięstwa, dwa remisy).

Po poniedziałkowym zwycięstwie z Maltą umocniliśmy się w pierwszym koszyku, ale żeby być pewnym najlepszego rozstawienia musieliśmy czekać na korzystne rozstrzygnięcia w meczach wtorkowych. Niestety, Dania, która zajmuje wyższe miejsce w rankingu FIFA (21. przy 31. Polski) po wcześniejszym, fatalnym remisie z Białorusią u siebie, przegrała w ostatnim meczu ze Szkocją, spychając Polskę do drugiego koszyka.

EMOCJONUJĄCE LOSOWANIE

System kwalifikacji do MŚ w strefie UEFA jest mocno skomplikowany. W fazie grupowej 54 drużyny (bez Rosji, ale z Białorusią) podzielono na 12 grup. Zwycięzcy awansują bezpośrednio, drużyny z drugich miejsc grają w barażach, do których dokończony są cztery drużyny z najwyższą pozycją w Lidze Narodów. Z 16 drużyn z baraży do finału awansują cztery, które wygrały oba mecze w dwuetapowych barażach.

Bezpośredni awans na MŚ z Europy uzyskało 12 reprezentacji: Anglia, Francja, Chorwacja, Portugalia, Norwegia, Niemcy, Holandia, Belgia, Austria, Hiszpania, Szwajcaria i Szkocja. Skład koszyków po zakończeniu rozgrywek grupowych przedstawiał się następująco:

Koszyk 1: Włochy, Dania, Turcja, Ukraina

Koszyk 2: Polska, Walia, Czechy, Słowacja

Koszyk 3: Irlandia, Albania, Bośnia i Hercegowina, Kosowo

Koszyk 4: Szwecja, Rumunia, Macedonia Północna, Irlandia Północna

Losowanie w Zurychu było etapowe. Najpierw losowano ścieżkę, dzięki czemu już na początku wiedzieliśmy, że Polska nie wpadnie na Włochy lub Turcję. Potem dowiedzieliśmy się, że w pierwszym

meczu, jako gospodarz, co było zagwarantowane drugim koszykiem, Polska zagra z Albanią. Następnie okazało się, że w przypadku zwycięstwa w drugim meczu Polska zagra z wygranym z pary Ukraina-Szwecja. Ostatnie losowanie wyłoniło gospodarza finałowego meczu, którym będzie lepszy z pary Ukraina-Szwecja. Biało-Czerwoni mogą więc zagrać w Sztokholmie lub... w Polsce, bo Ukraina rozgrywa swoje mecze w Polsce.

POLSKA FAWORYTEM W BARAŻACH?

Baraże do MŚ 2026 — najważniejsze daty: 5 grudnia 2025 — losowanie grup MŚ; 26 marca 2026 — półfinały baraży; 31 marca 2026 — finały baraży.

Po losowaniu głos zabrał Jan Urban. „Wydaje mi się, że nie możemy narzekać. Gramy pierwsze spotkanie z Albanią u siebie, jesteśmy faworytem, nie boję się tego powiedzieć. Wiadomo, że w jednym meczu może wydarzyć się wszystko, ale gramy na własnym boisku i musimy wykorzystać ten atut, aby zagrać w finale baraży. To by było troszeczkę za dużo szczęścia, gdybyśmy finał baraży grali u siebie. Mogliśmy trafić gorzej. Wydaje mi się, że dobrze trafiliśmy. Zobaczmy, kto wygra drugi półfinał. Powiem tak — jeśli chcemy jechać na mistrzostwa świata i zagrać tam dobre zawody, to trzeba wygrać baraże, niezależnie od tego z kim grasz” — powiedział selekcjoner w studiu portalu meczyki.pl.

Większość ekspertów ocenia losowanie jako bardzo korzystne dla polskiej reprezentacji. Warto jednak wziąć pod uwagę, że w meczach marcowych drużyny mogą być w różnej od dzisiejszej formie. Mogą także wystąpić kontuzje u kluczowych graczy albo na przykład obudzi się Szwecja, która obecnie gra „ogony”, ale ma duży potencjał — ich wygrana z Ukrainą zafunduje Polsce wyjazd na stadion Rasunda, a wspomnienia stamtąd są nie najciekawsze. Tak czy inaczej, bez względu, z kim trzeba będzie zagrać: do boju Polsko! ■

Dyplomaci II Rzeczypospolitej w Rzymie. Wystawa w Stacji Naukowej PAN

W końcu października, w siedzibie Stacji Naukowej Polskiej Akademii Nauk (PAN) w Rzymie odbyło się oficjalne otwarcie wystawy zatytułowanej „Polscy Dyplomaci II Rzeczypospolitej w Rzymie” (Diplomatici della Seconda Repubblica di Polonia a Roma).

Wystawa stanowi hołd dla dyplomatów Polski Niepodległej, którzy pełnili funkcje w Wiecznym Mieście, a — co ważne — wielu z nich pozostało w stolicy Włoch po roku 1945 i działało na rzecz sprawy polskiej oraz polskich emigrantów na obczyźnie.

DWIE ODSŁONY

— Wystawa „Dyplomaci II Rzeczypospolitej w Rzymie” otwarta została w siedzibie Stacji Naukowej Polskiej Akademii Nauk w Rzymie (ul. Vico Doria 2). Wystawa ta, dotycząca aktywności dyplomatów II RP nad Tybrem, miała jakby dwie odsłony. Pierwsza poświęcona posłom, ambasadom i chargés d'affaires RP przy Kwirynale i Palazzo Chigi. Kwirynał to metonimia przedstawicielstwa przy monarsze Włoch, Palazzo Chigi — przy ministrze spraw zagranicznych. Tę część wykonałem osobiście. Druga natomiast poświęcona została dyplomatom II RP przy Stolicy Apostolskiej. Przygotował ją dr Wojciech Bieliński — historyk i b. dyplomata, którego część kariery miała miejsce właśnie w Rzymie — opowiada nam prof. Henryk Walczak z Uniwersytetu Szczecińskiego.

Wystawa spotkała się z dużym zainteresowaniem. Na otwarciu byli obecni przedstawiciele obu ambasad: Ewelina Brudnicka — radczyni ambasady RP przy Stolicy Apostolskiej i Ryszard Schnepf, szef ambasady RP w Rzymie. Byli także przedstawiciele rzymskiej Polonii — m.in. Paolo Morawski — mieszkający i pracujący w Rzymie (menedżer kultury, badacz historii i kultury europejskiej i polskiej, eseista oraz prezes rzymskiej Fundacji Janiny Umiastowskiej, który

■ Prof. Henryk Walczak na tle wystawy Fot. Leszek Wątróbski

Wystawa ukazuje też znaczenie Rzymu jako znaczącego ośrodka oddziaływania polskiej dyplomacji zarówno w kontekście relacji z faszystowskimi Włochami, mającymi w ówczesnej Europie status mocarstwa jak i Stolicą Apostolską, z którą rozwijano przede wszystkim relacje kulturalne i naukowe.

przez 25 lat pracował w RAI-Radiotelevisione Italiana). Była też Urszula Rzepczak — dawna korespondentka Polsatu i TVP. O wystawie pisały liczne polskie portale internetowe związane z polską stacją naukową w Rzymie, obu ambasadami i polskim MSZ. Wystawa składa się z 14 plansz dotyczących obu części wystawy. Można ją będzie zobaczyć w Rzymie do końca listopada br., a następ-

nie przeniesiona zostanie do Mediolanu, gdzie będzie ulokowana w Konsulacie Generalnym RP.

STACJA PAN W RZYMIE

Przypomnijmy. Stacja Naukowa PAN w Rzymie, to placówka działająca jako jedna z sześciu zagranicznych stacji naukowych PAN, obok Berlina, Brukseli, Kijowa, Paryża i Wiednia. Zajmuje się m.in. promocją polskiej nauki we Włoszech, popularyzacją wiedzy o stosunkach polsko-włoskich, a także organizacją wydarzeń naukowych i kulturalnych.

Październikowa wystawa została zorganizowana właśnie przez tę stację — co podkreśla jej rolę w łączeniu środowiska nauki, kultury i dyplomacji. Wybór tego miejsca ma więc wymiar symboliczny: placówka polonijna w Rzymie, w mieście, które od wieków stanowi centrum dyplomacji, kościoła oraz międzynarodowych relacji.

20.>>

Dzięki temu wystawa łączy tematykę polską i włoską, historię dyplomacji i pamięć o Polakach na obczyźnie.

O WYSTAWIE

Wystawa „Dyplomaci II Rzeczypospolitej w Rzymie” skupia się na działalności i losach polskich dyplomatów okresu międzywojennego, którzy pozostali aktywni także po roku 1945. Wszak Stolica Apostolska utrzymywała stosunki z rządem RP na uchodźstwie do roku 1972. Polskę Niepodległą reprezentowali przy Kwirynale tej miary dyplomaci co Konstanty Skirmunt, August Zaleski i Bolesław Wieniawa-Długoszowski. Pierwszy, za owocną działalność nad Tybrem, został w roku 1921 szefem polskiej dyplomacji. Drugi, późniejszy minister spraw zagranicznych i prezydent RP na uchodźstwie, w okresie pełnienia misji w Rzymie miał swój niebagatelny udział w podjęciu przez dyplomację włoską sprawy uznania granic wschodnich RP. Wieniawa-Długoszowski, dawny adiutant marszałka Piłsudskiego, generał kawalerii i człowiek pióra sprawdził się też jako dyplomata, zwłaszcza w czasie II wojny światowej organizując przerzuty żołnierzy polskich przez Włochy, przebijających się po wrześniu roku 1939 do armii polskiej we Francji.

W części „watykańskiej” dużą uwagę poświęcono „sferze profanum” (czyli życiu codziennemu i działalności zawodowej dyplomatów), jak i „sferze sacrum” (aspekty związane z Kościołem, Polonią, kulturową misją) — sugeruje to zapis wystawy „tra sfera sacrum e profano”.

Wystawa ukazuje też znaczenie Rzymu jako znaczącego ośrodka oddziaływania polskiej dyplomacji zarówno w kontekście relacji z faszystowskimi Włochami, mającymi w ówczesnej Europie status mocarstwa jak i Stolicą Apostolską, z którą rozwijano przede wszystkim relacje kulturalne i naukowe. Dzięki ekspozycji możemy również zyskać orientację o stanie

Wystawa skupia się na działalności i losach polskich dyplomatów okresu międzywojennego, którzy pozostali aktywni także po roku 1945

zachowania spuścizn dyplomatów II RP działających w Rzymie, interesujące są m.in. kolekcje pamiątek, akt, dokumentów i odznaczeń (wspomniano o przekazaniu w roku 2023 obiektów należących do dyplomatów polskich). Ekspozycja daje więc możliwość refleksji nad dwiema epokami: budowania i funkcjonowania polskiej dyplomacji w międzywojniu (II Rzeczpospolita) i jej kontynuacji — często w warunkach wygnania, transformacji, migracji — w Rzymie po roku 1945.

Wystawa to ważne wydarzenie łączące historię, kulturę, dyplomację oraz relacje polsko-włoskie. Zorganizowana w siedzibie Polskiej Akademii Nauk w Rzymie, pozwala spojrzeć na biografie i działania dyplomatów II Rzeczypospolitej, którzy realizowali swoją misję najpierw w oparciu o własne niepodległe państwo, a potem w zmieniających się warunkach politycznych, kontynuowali swoją misję na obczyźnie.

Leszek Wątróbski

Fot. FB Stacji

Naukowej PAN w Rzymie

Prof. Agnieszka Szudarek — dyrektorka Instytutu Historycznego Uniwersytetu Szczecińskiego oraz prof. Henryk Walczak

Sala na Górze Bouffałowej nabiera kształtów. Pomogą specjaliści z Japonii

Jak informują władze Wilna, już jest widoczny zarys Narodowej Sali Koncertowej. Już wiemy, w czym będzie się „specjalizowała” każda z czterech planowanych sal. Do akustyki sprowadzono specjalistów z Japonii.

SA JUŻ FUNDAMENTY

Góra Bouffałowa, nazywana po litewsku Tauro kalnas (choć bliższą historycznie nazwą jest Pamėnkalnis), jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych miejsc w mieście. Rok temu właśnie tu rozpoczęto budowę Narodowej Sali Koncertowej i zakopano kapsułę czasu upamiętniającą rozpoczęcie budowy. Są już fundamenty wszystkich czterech sal, są widoczne kontury głównego wejścia. Ma to być najważniejszy projekt kulturalny Litwy.

Postępy budowy oceniła minister kultury Vaida Aleknavičienė i mer Wilna Valdas Benkunskas, przedstawiciele ministerstwa i samorządu, kierownictwo firmy deweloperskiej Vilniaus vystymo kompanija realizującej projekt oraz architekci.

„Wizyta na placu budowy potwierdza, że dążąc do najwyższej jakości, zmierzamy we właściwym kierunku. Wierzymy, że tak duża sala widowiskowa o światowym standardzie, mogąca pomieścić jednocześnie półtora tysiąca widzów, zapewni większą dostępność wydarzeń kulturalnych dla różnych grup społecznych. Cieszę się, że (litewscy wykonawcy) w końcu będą mieli przestrzeń zapewniającą bezpieczne i wysokiej jakości warunki pracy” — powiedziała minister Vaida Aleknavičienė.

Z kolei mer Valdas Benkunskas widzi w tym korzyść dla turystyki. „Ponadto będzie to kolejny ważny punkt przyciągający turystów do Wilna. Obiekt ten bez wątpienia wpisze stolicę na mapę najbardziej konkurencyjnych przestrzeni kulturalnych Europy” — powiedział mer Wilna.

Intensywnie trwają prace związane z konstrukcjami monolitycznymi: montowane są kolumny, stropy, ściany wewnętrzne i schody. Do 2027 r. zostaną ukończone fasady budynków.

NIE WSZYSTKO TAKIE PROSTE

Ponieważ budynek powstanie na wzgórzu, do odprowadzania wody deszczowej potrzebne było nietypowe rozwiązanie: zaprojektowano i zainstalowano studnię o głębokości 18 metrów, która zapewni niezawodne gromadzenie wody.

„Wszystkie korpusy budynku na Górze Bouffałowej mają fundamenty, w przyszłym roku planowane jest zamontowanie konstrukcji dachowej, co będzie można uczcić uroczystym wmurowaniem kamienia węgielnego” — powiedziała Laura Joffė, dyrektorka koordynującej projekt firmy Vilniaus vystymo kompanija.

CZTERY SALE

Sala koncertowa będzie składać się z oddzielnych części budynku, połączonych piwnicą. W budynku o powierzchni 23,8 tys. mkw. zostaną urządzone cztery sale. W dużej sali będą odbywały się koncerty muzyki klasycznej symfonicznej i kameralnej oraz wydarzenia muzyczne innych gatunków. Sala pomieści około 1,6 tys. osób.

Mała sala pomieści 500 osób. Planowane są w niej prezentacje różnych gatunków sztuki. Pierwszeństwo

mają teatr lub taniec, ale sala będzie również wykorzystywana do organizacji wydarzeń muzycznych z nagłośnieniem, kongresów i konferencji, transmisji telewizyjnych, współczesnego cyrku i innych twórczości.

Trzecia sala będzie przeznaczona na działalność edukacyjną, wystawy i imprezy. Czwarta — na próby muzyków i wykonawców. Ponadto w budynku znajdują się przestrzenie, w których będą mogły powstać kawiarnie, księgarnia, pomieszczenia do różnych działań kulturalnych. Będzie też punkt widokowy, hol z widokiem na panoramę miasta.

SPECJALIŚCI Z JAPONII

Za projekt Narodowej Sali Koncertowej odpowiada firma Vilniaus vystymo kompanija, a generalnym wykonawcą jest UAB „Gilesta”, działająca na podstawie umowy o wspólnej działalności z UAB „Kaminta”. Projektantami są „Arquivio Architects” i UAB „Cloud architektai” (Litwa). Za rozwiązania akustyczne odpowiadają eksperci akustyczni z „Nagata Acoustics” (Japonia).

Planuje się, że budowa Narodowej Sali Koncertowej zostanie ukończona w IV kwartale 2028 r.

Opr. A.K.

Narodowa sala nabiera kształtów — ma stać się jednym z najważniejszych punktów miasta Fot. mat.pras., fotomontaż A.K.

Sinusit. Mieszkańcy Litwy powtarzają błędy z pokolenia na pokolenie

Słowo „sinusit” (od łacińskiego słowa „sinusitus”) jest zrozumiałe dla każdego na Wileńszczyźnie. Niestety, jak wskazują farmaceuci, chcąc zapalenie zatok wyleczyć jak najszybciej, popełniamy błędy.

Farmaceutka Elvyra Ramaškienė zauważa, że znacznie częściej spotyka w aptece osoby z katarą. Wymienia najczęstsze błędy w leczeniu kataru, przez co przekształca się on w zapalenie zatok, które znamy właśnie jako sinusit.

SKĄD BIERZE SIĘ KATAR?

Żeby zrozumieć, jak katar leczyć, trzeba przyjrzeć się, skąd w ogóle się bierze.

„Zmiana temperatury na zewnątrz i w pomieszczeniach często prowadzi do przeziębienia. Szczególnie w przypadkach, gdy często przechodzi się między pomieszczeniami ogrzewanymi a otoczeniem zewnętrznym lub spędza się dużo czasu w słabo wentylowanych pomieszczeniach, które stwarzają sprzyjające warunki do rozprzestrzeniania się wirusów” — wyjaśnia Elvyra Ramaškienė.

W tym przypadku przeciwko nam działa osłabiona odporność, to ona jest pierwszym „frontem obronnym”.

KATAR CZY ZAPALENIE ZATOK?

Zapalenie zatok to stan zapalny błony śluzowej nosa i zatok, wywołany przez wirusy, bakterie lub alergię. Zatoki to jamy w kościach wokół nosa, oczu i policzków.

„Głównymi objawami, które mogą pomóc w rozpoznaniu tego schorzenia, są zatkany nos, silne uczucie ucisku lub ból w okolicy twarzy (szczególnie na czole, po bokach nosa lub wokół oczu), ból głowy, który nasila się podczas pochylania, a także gęsta, żółta lub zielona wydzielina z nosa. W niektórych przypadkach może wystąpić podwyższona temperatura, ogólne osłabienie i nieprzyjemny zapach z ust” — wymienia farmaceutka.

Zmiany pogody i życie w ciągłym biegu nie sprzyjają zdrowym zatokom...

Fot. Apolinary Klonowski

W diagnozowaniu musimy spojrzeć też na czas trwania objawów. Dzień-dwa to nie tragedia. Dłużej niż tydzień już powinno zaniepokoić.

TE SAME BŁĘDY

Jeśli mowa o tytułowych błędach, to powtarzają się one z pokolenia na pokolenie. Oczywiście pierwszym błędem jest ignorowanie pierwszych objawów zapalenia. Leczenie podjęte za późno jest mniej skuteczne. Albo co gorsza — leczymy objaw, a nie przyczynę.

„Innym powszechnym błędem jest zbyt częste stosowanie aerozoli do nosa. Aerozole do nosa z substancjami zmniejszającymi przekrwienie błony śluzowej zapewniają szybką ulgę, ale podczas stosowania dłuższego niż 5-7 dni nasza błona śluzowa nosa może przyzwyczaić się do ich działania” — wyjaśnia farmaceutka Ramaškienė.

„ZŁOTE RADY FARMACEUTKI”

Farmaceutka podaje kilka „złotych rad”.

Płukanie nosa roztworem fizjologicznym może pomóc w usunięciu bakterii z jamy nosowej i zmniejszeniu obrzęku błony śluzowej,

a roztwór hipertoniczny może pomóc w wypłukaniu gęstych wydzielin i ułatwić oddychanie.

Aerozole do nosa mogą być pomocne w zmniejszeniu kataru lub zatkaniu nosa. Należy jednak stosować je ostrożnie i nie dłużej niż jest to zalecane.

Łagodzenie bólu i stanu zapalnego poprzez stosowanie przeciwpalnych leków przeciwbólowych.

Preparaty roślinne — w aptekach warto poszukać preparatów roślinnych, które pomogą rozrzedzić śluz i zmniejszyć stan zapalny zatok.

Pić dużo płynów! To zresztą rada uniwersalna także poza zapaleniem. Tryb życia XXI w. popycha nas do ciągłego jedzenia w pośpiechu, a pijemy najczęściej tylko do posiłku. Jesteśmy na skraju odwodnienia. Płyny pomagają rozrzedzić śluz i ułatwiają jego usuwanie.

Jeśli objawy nie ustępują w ciągu 7-10 dni lub się nawet nasilają, należy się zgłosić do lekarza, aby ocenił stan zdrowia i zalecił indywidualne leczenie. Tak zaleca nie tylko cytowana wyżej farmaceutka, ale każda babcia na Wileńszczyźnie. Choroba przeciągająca się więcej kosztuje!

Opr. A.K.

Oj-ojo-joj! Czyżby zima przyszła na dobre? Nie wiadomo, ale niezaprzeczalnym faktem jest to, że nastąpiły najdłuższe wieczory. Jeszcze nie zdążymy się porządnie obudzić, a tu już ponownie ciemno. Niektórzy mówią: „Nic, tylko spać”. A co my wiemy o śnie? Czy jest ważny i potrzebny, czy raczej zbędny? Poczytajcie. A jeżeli nie potraficie, poproście rodziców. To jest ważny temat.

Co to jest sen?

Sen (łac. *somnus*) jest czasem odpoczynku, odprężenia i relaksu zarówno fizycznego jak i umysłowego. Sen jest potrzebny człowiekowi, aby odpocząć po całym dniu — zarówno fizycznie, jak i psychicznie. Prawidłowa długość snu to od siedmiu do ośmiu godzin na dobę — dla dorosłych. Jednak bardzo ważna nie jest długość snu, tylko

jego jakość. Często zdarza się, że o czymś śnimy. Faza, w której występują marzenia sennie, nazywa się fazą REM, lub fazą alfa. Niektórzy ludzie uważają, że to, co nam się śni, ma jakieś znaczenie i uzasadnienie.

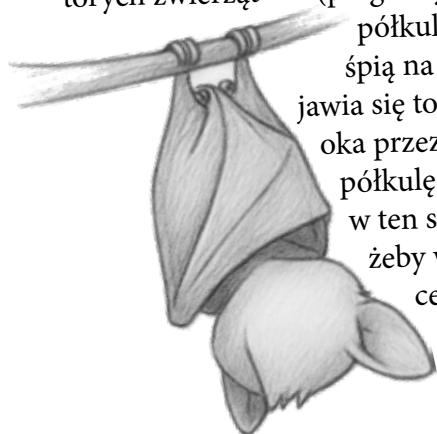
Sen jest potrzebny każdemu człowiekowi, zresztą nie tylko ludziom — zwierzęta także śpią. My śpimy, aby odpocząć i zrelaksować nasze ciało i umysł.

Słodkich snów!

Jak wygląda sen zwierząt?

Długość snu u zwierząt znacznie się różni. U żyraf wynosi on 2 godziny na dobę, a np. u nietoperzy 20 godzin na dobę. U niektórych zwierząt (pingwiny, foki, delfiny)

półkule mózgowe śpią na zmianę. Objawia się to zamknięciem oka przez śpiącego półkulę. Foki śpią w ten sposób po to, żeby wynurzać się w celu zaczerpnięcia powietrza.

Co to jest sennik?

Sennik jest zbiorem najczęściej spotykanych marzeń sennych, który zawiera dużą liczbę symboli sennych, ich tłumaczenia i interpretacje. Już w starożytności interpretowano sny, stąd sennik egipski. Senniki próbują tłumaczyć podstawowe symbole występujące w snach, jednak dokonana na ich podstawie interpretacja musi być powiązana o ogólną sytuację śniącego i każdy sen należy interpretować oddzielnie. Nie ma jednoznacznej recepty, jak należy odczytywać poszczególne symbole. Starotybetańskie przysłowie brzmi: „Chociaż masz oczy, by widzieć innych, potrzebujesz lustra, by zobaczyć siebie”. Tym lustrem są nasze sny, bo widzimy w nich siebie jakby z zewnątrz. Podczas snu obserwujemy, by po przebudzeniu móc wyciągnąć wnioski.

Sen dziecka

Czym jest sen dla dzieci?

Podczas snu mózg sortuje i przechowuje informacje, wymienia substancje chemiczne, a nawet rozwiązuje problemy. Większość dzieci nie śpi wystarczająco długo. Dzieci w wieku od 5 do 12 lat potrzebują od 9 do 12 godzin snu każdej nocy. Nie każde dziecko jest takie samo, a niektóre potrzebują więcej snu niż inne.

Dlaczego sen jest ważny dla dzieci?

Sen jest kluczowy dla dzieci, ponieważ wspomaga ich rozwój fizyczny, umysłowy i emocjonalny. W tym czasie wasz organizm rośnie i regeneruje się, a mózg konsoliduje nowe informacje, wspomnienia i umiejętności, takie jak mowa, pamięć i koncentracja. Dobry sen jest niezbędny do prawidłowego funkcjonowania układu odpornościowego, a jego brak może prowadzić do problemów z nastrojem, drażliwości i trudnościami z koncentracją.

Co niszczy sen dziecka?

Niebieskie światło urządzeń elektronicznych! Abyście szybko i zdrowo rośli powinniście co najmniej 2 godziny przed porą zasypiania przestać korzystać z smartfonów, telewizji, komputerów, tabletów i wszystkich innych urządzeń elektronicznych, emitujących niebieskie światło. Zero telewizji, komputerów, tabletów (także w tle!), nawet jeśli wydaje nam się, że nie patrzymy w ekran.

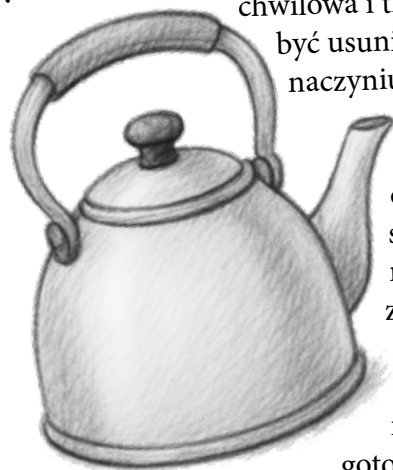

Łatwe odpowiedzi na trudne pytania

SKĄD SIĘ WZIĄŁ KAMIEŃ W CZAJNIKU?

Woda może być twarda lub miękka. Mydło używane w wodzie twardej słabo się pieni, a w miękkiej tworzy obfitą pianę. Twarda woda powoduje osad w czajniku, ekspresie do kawy, pralce czy żelazku, a jej „twardość” powodują pewne związki chemiczne, które są w niej rozpuszczone.

Zanim woda znajdzie się w rurach, przez które płynie do kranów, przemieszcza się przez skały oraz ziemię, co powoduje, że rozpuszczają się w niej pewne związki chemiczne powodujące,

że jest ona twarda. Istnieją dwa rodzaje twardości: chwilowa i trwała. Twardość chwilowa może być usunięta przez gotowanie wody w naczyniu i jest powodowana obecnością wodorowęglanu wapnia, który rozpuszcza się w wodzie podczas jej przemieszczania się przez skałę, np. kredę. Podczas gotowania rozpuszczany wodorowęglan zmienia się w nierozpuszczalny węglan wapnia osadzający się na dnie naczynia jako kamień. Można go zlikwidować tylko poprzez gotowanie w nim wody z octem. Natomiast usunięcie twardości trwałej jest trudniejsze i wymaga zastosowania bardziej skomplikowanych reakcji chemicznych.

Kołysanka

Z popielnika na Wojtusia
iskiereczka mruga:
Chodź, opowiem ci bajeczkę,
Bajka będzie długa.
Była sobie raz królewna,
pokochała grajka.
Król wyprawił im wesele
i skończona bajka.

Zagadka

Jest tak chudy,
że sterczą mu zębra.
Lecz choć na dworze
zimno
i wiatr mroźny wieje,
niestraszne mu są mrozy
i katar, i febra —
jemu ciepło!
I jeszcze nas ogrzeje...

Fajna zabawa na dłuuuuuuugie jesienne wieczory

Układanie wzorów z patyczków do uszu. To bardzo dobry materiał do tworzenia obrazków — bardzo różnorodnych. Można urządzić zawody, np. kto w określonym czasie zrobi najdłuższy i najciekawszy płot, albo domek z kominem, albo buda dla psa. Wierzę, że wasza wyobraźnia nie zna granic i mogą z tego powstać piękne i ciekawe dzieła.

Tureckie bułeczki z rodzynkami i melasą

Wiesława Lewandowska

autorka bloga kulinarnego
„Dom pełen mięty”

Miękkie, aromatyczne bułeczki zwane też chlebkiem tureckim, to prawdziwa uczta w tureckim stylu. Pachną lekko karmelowo dzięki melasie, która w kuchni tureckiej jest bardzo popularnym dodatkiem — często podaje się ją nawet na śniadanie. Dodatek kawy zbożowej sprawia, że ciasto nabiera głębszego smaku i pięknego koloru, a namoczone rodzynki nadają mu delikatnej słodyczy i soczystości. To wypiek idealny zarówno na leniwe śniadanie z herbatą, jak i do popołudniowej kawy. Bułeczki najlepiej smakują jeszcze lekko ciepłe, posmarowane masłem. Ich przygotowanie nie jest trudne, a efekt — wyjątkowy i nieco orientalny.

■ Fot. autorka

Składniki:

• 500 g mąki pszennej • 7 g suchych drożdży (lub 25 g świeżych) • 2 łyżki cukru • 1 łyżeczka soli • 1 łyżka kawy zbożowej (np. Inka) rozpuszczona w 100 ml ciepłej wody • 100 ml mleka • 50 ml oleju roślinnego • 2 łyżki melasy • 80 g rodzynek (namoczonych wcześniej w ciepłej wodzie)

Do posmarowania:

• 1 żółtko • 1 łyżka melasy + 1 łyżka wody

Wykonanie:

Wymieszać drożdże z cukrem, ciepłym mlekiem i kawą zbożową rozpuszczoną w ciepłej wodzie, a następnie odstawić przykryte na 10 minut. Do wyrośniętych drożdży dodać olej, melasę, sól i mąkę, wszystko wyrobić na elastyczne ciasto (można użyć miksera planetarnego). Rodzynki namoczyć w gorącej wodzie, odsączyć i dodać do ciasta. Przykryć ściereczką, po-

stawić w ciepłym miejscu na 1-1,5 godziny. Wyrośnięte ciasto wyłożyć na blat oprószony mąką, lekko zagnieść i podzielić na bułeczki, które ułożyć na blasze wyłożonej papierem do pieczenia. Przykryć ściereczką i zostawić, aby wyrosły na kolejne 30 minut. Żółtko wymieszać z melasą i wodą i posmarować bułeczki po wierzchu. Piekarnik nagrzać do 180°C i piec bułeczki przez 20-25 minut. Smacznego! ■

Zamiast szpinaku — jarmuż zasmażany

Jarmuż jest bardzo zdrowy, chociaż niedoceniany. Teraz wraca do łask, można go kupić bez problemu, wiele osób uprawia go też w swoich ogródkach. Jarmuż jest bardzo smaczny, można wykorzystać go jako składnik sałatek, dodać do jajecznicy, czy zrobić zasmażany. W smaku przypomina szpinak.

Składniki:

• 2 duże garście jarmużu (200 g) • 1 cebula • 2 ząbki czosnku • 2 łyżki masła klarowanego • sól • pieprz • 1-2 łyżki gęstej śmietany

Wykonanie:

Od jarmużu oderwać łodygi, zostawić tylko listki, umyć i odsączyć.

Tak przygotowanego jarmużu powinno być dwie garście. Cebulę obrać i pokroić w kostkę. Na patelni rozgrzać masło klarowane

■ Fot. autorka

(jeśli takiego nie mamy, może być zwykłe) i dodać trochę oleju, aby za szybko się nie spaliło. Wrzucić cebulę i ją delikatnie zeszklić. Gdy cebula nabierze trochę koloru, dodać jarmuż, mieszać i obsmażyć, aż zmniejszy swoją objętość. Dodać przeciśnięty czosnek, a następnie zmniejszyć grzanie i wlać pół szklanki wody. Wolno dusić bez przykrycia, aż jarmuż zmięknie, tak ok. 10 minut. Doprawić do smaku solą i pieprzem. Dolana woda powinna wyparować, a jeśli nadal jest — trzeba zwiększyć grzanie i mieszając chwilę dusić, aż wyparuje. Jarmuż podajemy na ciepło z łyżką kwaśnej śmietany jako dodatek do drugiego dania. ■

– Mam gdzieś, co jest napisane w instrukcji! Ja jutro znad morza wracam!

Tydzień Języka Polskiego w Szkole Podstawowej im. Cz. Miłosza w Pakienie

Listopad to dla każdego Polaka wyjątkowy czas, a zwłaszcza drugi tydzień tego miesiąca. W szkołach rejonu wileńskiego jest on tradycyjnie wypełniony treściami o tematyce patriotycznej i kulturowej. W klasach coraz częściej pojawiają się słowa: wolność, niepodległość, walka i polskość. Zapoznajmy się z tym, jak ten czas uczciła Szkoła Podstawowa im. Czesława Miłosza w Pakienie.

Tuż po feriach, 10 listopada, uczniowie rozpoczęli już tradycyjny Tydzień Języka Polskiego. Na szkolnych korytarzach powitała ich historia odzyskania niepodległości Polski, a w klasach każdy mógł zrobić zdjęcie przy wyjątkowej fotościance przedstawiającej kontur Polski w barwach biało-czerwonych. Lekcje w klasach początkowych tego dnia zamieniły się w „Świat pięknych liter”. Uczniowie przepisywali wiersze o Polsce i tworzyli do nich ilustracje, a najmłodsi poznawali litery alfabetu polskiego, dekorując swoje inicjały.

UROCZYSTY KONCERT I NARODOWE CZYTANIE

Kulminacyjnym punktem obchodów był uroczysty koncert 11 listopada. Uczniowie śpiewem, recytacją i słowem mówionym oddali hołd bohaterom walczącym o wolność ojczyzny. Nie zapomniano też o Ojcu Niepodległości — Józefie Piłsudskim. Uczniowie klasy 10 udali się do Mauzoleum Matki i Serca Syna, gdzie złożyli symboliczny wieniec w hołdzie wdzięczności dla marszałka oraz wszystkich poległych żołnierzy.

Środek tygodnia upłynął w atmosferze Narodowego Czytania. Uczniowie odświeżyli wiedzę o poecie epoki renesansu, Janie Kochanowskim, gatunkach liryki oraz cechach fraszek, trenów i pieśni. Każda klasa odczytała utwory złotego wieku Polski i podzieliła się wrażeniami. Tego samego dnia uczniowie klas piątej i szóstej, którzy mieli cykl lekcji o teatrze, odwiedzili Wileński Teatr Stary. Obejrzelik spe-

Uczniowie poznali sylwetki polskich laureatów Nagrody Nobla, wyróżnili ich zasługi oraz wykonali oryginalne zdjęcia **Fot. archiwum szkolne**

takl w języku polskim — „Słucham, Wasza Wysokość” w reżyserii Oskara Wyganowskiego, oparty na baśni Janusza Korczaka „Król Maciuś Pierwszy”. Widzowie obserwowali próbę wyjaśnienia ważnych tematów: dorastania i dojrzewania bohatera, podejmowania ważnych decyzji, możliwości współdziałania pomimo różnych opinii, a co najważniejsze — przyjaźni. Jednocześnie spektakl był interaktywny. Widzowie na sali sami mogli podjąć decyzję o działaniach bohaterów, a nawet — zagrać na scenie. Po powrocie do klas uczniowie podsumowali wrażenia, tworząc „paszporciki królewskie” oraz plakaty do obejrzanego przedstawienia.

BITWA INTELEKTÓW I KONKURS „SELFIE Z NOBLISTĄ”

W dalszej części tygodnia klasy starsze stoczyły prawdziwą bitwę intelektów. W wylosowanych zespołach uczestnicy musieli połączyć wiedzę z historii Święta Niepodległości, życia szkoły, wiadomości o okolicy oraz znajomości literatury i gramatyki. Walka umysłów wymagała od uczestników błyskotliwej pracy w grupie. Zwycięzcy zostali nagro-

dzeni „słodką motywacją” do zdobywania nowej wiedzy.

Zwieńczeniem Tygodnia były przygotowania do konkursu „Selfie z Noblistą”. Uczniowie poznali historię Alfreda Nobla oraz sylwetki polskich laureatów. Wyróżnili ich zasługi w nauce i literaturze, a następnie wykonali oryginalne zdjęcia.

Tydzień Języka Polskiego to także czas sukcesów. 13 listopada w Domu Kultury Polskiej w Wilnie odbył się XXXIV Republikański Konkurs Recytatorski im. Adama Mickiewicza „Kresy 2025”, w którym uczestniczyli uczniowie naszej szkoły — Damian Taraszkiewicz i Oliwia Sieniuc. Damian Taraszkiewicz zdobył zaszczytne II miejsce w eliminacjach krajowych. Dzień później Emilis Łukaszewicz znalazł się wśród laureatów Rejonowej Miniolimpiady Języka Polskiego dla uczniów klas ósmych. Gratulujemy!

Tydzień poświęcony kulturze, językowi i historii Polski był dla naszej szkoły okazją do odświeżenia wiedzy, zdobycia nowych doświadczeń oraz ważnych osiągnięć uczniów. ■

Polonistki
Blanka Szymańska-Sunkarowa
i Alina Savanevičienė

Zima bez urazów: jak się chronić i co robić w razie kontuzji

Zimą nawet krótki spacer może skończyć się poważną kontuzją. Jak chronić się przed upadkami i co zrobić, gdy już do nich dojdzie? Farmaceutka Elvyra Ramaškienė radzi, jak bezpiecznie przetrwać sezon śliskich chodników.

NAJCZĘSTSZE URAZY ZIMĄ

Okres zimowy to czas, kiedy najczęściej dochodzi do stłuczeń i skręceń, spowodowanych upadkami na śliskich nawierzchniach.

„Stłuczenia i skręcenia powodują obrzęk, ból, a czasem także siniaki, dlatego ważne jest, aby nie zwlekać. Przede wszystkim należy schłodzić uszkodzone miejsce, aby zmniejszyć stan zapalny. Skręcenia najczęściej zdarzają się podczas gwałtownego ruchu, próby utrzymania równowagi lub poślizgnięcia się. Zarówno w przypadku stłuczeń, jak i skręceń ważne jest szybkie reagowanie: okład z lodu w pierwszych godzinach pomaga zmniejszyć obrzęk. Zaleca się również ograniczenie ruchu, aby uraz się nie pogłębił. Nie zapominajcie też, że po urazie ważne jest nie tylko schłodzenie kończyny, ale także utrzymywanie jej w pozycji uniesionej” — mówi Elvyra Ramaškienė, farmaceutka z sieci aptek Eurovaistinė.

Specjalistka podkreśla, że w przypadku utrzymującego się bólu lub obrzęku, należy skonsultować się z lekarzem. „Jeśli ból lub obrzęk nie ustępują w ciągu kilku dni, należy zgłosić się do lekarza. Jeśli uraz nie zostanie odpowiednio wyleczony, w przyszłości mogą pojawić się poważniejsze komplikacje” — dodaje Elvyra Ramaškienė.

SCHŁADZAĆ CZY OGRZEWAC?

Prawidłowe leczenie urazów znacząco przyspiesza regenerację. Kluczowe jest jednak dostosowanie terapii do fazy urazu.

„W ciągu pierwszych 48 godzin po urazie, jeśli pojawi się obrzęk i stan zapalny, zaleca się schładzanie uszkodzonego miejsca. Schładzanie zmniejsza przepływ krwi do tkanek, co zmniejsza stan zapalny i ból. Najlepiej nadają się do tego kompresy

chłodzące lub specjalne woreczki. Jeśli się ich nie posiada, można użyć dowolnego zimnego przedmiotu z zamrażarki” — mówi farmaceutka.

Zaleca owijanie zimnych kompresów czystą tkaniną oraz stosowanie ich przez 15-20 minut, z kilkugodziennymi przerwami między aplikacjami.

„Zaleca się rozpoczęcie terapii ciepłem co najmniej 48 godzin po urazie, kiedy obrzęk i stan zapalny zaczynają ustępować. Metody ogrzewania pobudzają krążenie krwi, pomagają rozluźnić napięte mięśnie i w ten sposób mogą przyspieszyć gojenie się miejsc urazów” — mówi specjalistka.

ZASADY BEZPIECZEŃSTWA NA ŚLISKICH CHODNIKACH

Aby zmniejszyć ryzyko upadków i związanych z nimi kontuzji, należy przestrzegać kilku zasad bezpieczeństwa — szczególnie podczas spacerów w trudnych warunkach atmosferycznych.

„Najlepiej jest wybierać obuwie antypoślizgowe, które dobrze trzyma

się na lodzie. Należy unikać nieodśnieżonych i oblodzonych ścieżek, jeśli to możliwe, wybierając bezpieczniejszą, choć dłuższą drogę. Należy chodzić ostrożnie, małymi krokami, lekko uginając kolana, aby zmniejszyć ryzyko upadku. Trzymajcie ręce swobodnie, a nie w kieszeniach, ponieważ w ten sposób łatwiej utrzymać równowagę. W przypadku poślizgnięcia, starajcie się upaść na bok, aby uniknąć poważniejszych urazów” — radzi Elvyra Ramaškienė.

Dodatkowo, osobom starszym i mniej mobilnym zaleca się używanie specjalnych akcesoriów wspomagających poruszanie się zimą. „Osobom starszym [...] zaleca się używanie metalowej, antypoślizgowej nasadki na laskę lub chodzik podczas spacerów na świeżym powietrzu. Warto również zaopatrzyć się w specjalne nakładki na buty, które poprawiają przyczepność na śliskich powierzchniach i pomagają uniknąć upadków” — podkreśla farmaceutka.

Opr. J.B. na podst. zenpr.lt

Zimą ryzyko upadków na oblodzonych chodnikach znacząco rośnie — odpowiednie obuwie i ostrożność mogą zapobiec urazom Fot. Marian Paluszkiewicz

TVP
WILNO

06.30 „Info Wilno”
06.45 „Studio Wilno”
07.05 S. „Podróże na burzowej chmurze”
07.15 „Różowy Stoń odkrywa świat”
07.30 „Piękno, zgłoś się!”
07.55 „Ziołowa apteka”
08.10 „ZdroWY Plan”
08.20 „Zakochaj się w Polsce”
08.45 „Daję słowo”
09.35 „Sensacje XX wieku”
10.20 S. dok. „Notacje”
10.30 „Gra słów. Krzyżówka”
10.55 „Słownik polsko@polski”
11.20 S. „Podróże na burzowej chmurze”
11.35 „Różowy Stoń odkrywa świat”
11.45 „Tacy byliśmy – Jak się bawiliśmy”
12.15 S. „Warto kochać”
13.00 „Info Wilno”
13.05 „Kulturalnie mówiąc”
13.30 „Panorama litewska”
13.35 „Anna Dymna – spotkajmy się”
14.00 „Muzyka w sieci”
14.20 „Powrót (Gombrowicz)” film dok.
15.25 „Raport naukowy”
15.50 „Info Wilno”
16.00 „Koronka do Miłosierdzia Bożego”
16.20 S. „Klan”
16.50 S. „Barwy szczęścia”
17.10 S. „Podróże na burzowej chmurze”
17.20 „Różowy Stoń odkrywa świat”
17.35 „Czytanie przed spaniem”
17.45 S. „Blondynka”
18.30 „Pielgrzymi Nadziei”
18.45 „Strona po stronie”
19.00 „Info Wilno”
19.15 „Studio Wilno”
19.35 „Niezwyczajne miejsca”
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 „Program

informacyjny”
20.55 „Pytanie dnia”
21.05 S. „Krucjata”
21.50 „Tacy byliśmy”
22.15 „Zakochaj się w Polsce”
22.40 „Kulturalnie mówiąc”
23.05 S. „Na sygnale”
23.25 „Info Wilno”
23.40 „Studio Wilno”
00.05 „Sensacje XX wieku”
00.50 „Pielgrzymi Nadziei”
01.00 „Strona po stronie”

LRT | TV

6.00 Hymn Republiki Litewskiej
6.02, 6.40, 7.07, 3.37, 8.07, 8.40
 Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości
9.00 S. „Policja kryminalna w Lipsku”
9.45 S. „Krzyk o pomoc”
10.30 S. „Dzielnica dużego miasta”
11.25 S. „Morderstwo na północy”
12.15 „Zgadnij i odgadnij”
12.45 „Kto i dlaczego?”
13.15 S. dok. „Pomocy! Kupiliśmy wioskę”
14.00, 15.00, 16.00, Wiadomości
14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo
16.30 S. „Obietnica”
17.30 „Zgadnij i odgadnij”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 „Homilia prałata Alfonso Svarinska” film dok.
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Kim bym był, gdyby nie on? Čiurlionis” film dok.
22.30 S. „Twin Peaks 3”
23.30 S. „Dzielnica dużego miasta”
00.20 Euromaxx
6.00 Filmy anim.
6.30 S. anim. „Tom

i Jerry Show”
7.00 S. „Anupama”
8.00 „Pierwsze randki”
9.00 S. „Hudson i Rex”
10.00 S. „Poważne sprawy”
11.00 S. „Dziedziczka”
12.00 „Pierwsze randki”
13.00 Księżniczka Kopciuszek
14.00 S. „Druga żona”
15.00 S. „Leila”
16.00 Wiadomości
16.30 Dobry wieczór, Litwo
18.30 Wiadomości
19.30 KK2
20.00 Detektywi muzyczni
21.00 „Niebezpieczne związki”
21.30 Wiadomości
22.30 „Błogość” dramat
00.40 S. „S.W.A.T.”

LRT | PLUS

6.00 „Hymn Republiki Litewskiej”
6.02 „LRT forum”
7.00 „Historie rzeczy”
8.00 Co jest lepsze, sąsiedzie?
8.30 Wiara i życie
9.00 Dzień dobry, Litwa
11.30 Klucz artystyczny
12.00 S. dok. „Odyseja za mitem”
12.55 „Historie społeczności”
13.25 Dajmu czadu!
14.30 „Zgadnij i odgadnij”
15.00 Urodzeni tego samego dnia
16.00 „Drogi. Samochody. Ludzie”
16.30 Styl
17.30 „Stonkusa bezpośrednio”
18.30 S. „Zadzwoni do położnej”
19.30 S. dok. „Odyseja za mitem”
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „List do Ukrainy” film dok.
23.05 „Tekst w pokerze”
23.30 „Klucz artystyczny”
00.00 S. „Obietnica”

6.00 „La Maistas. Italija”
7.00 S. dok. „Rekiny. Litwa”
8.30 „Szczęście tkwi w (nie)pieniądzach”
9.00 „Kobiety kłamią lepiej”
10.00 S. „W wirze miłości”
11.00 S. „Napisała: Morderstwo”
12.00 S. „Całkiem sami”
13.00 S. „Dziki serce”
14.00 S. „Miłość jest moim życiem”
15.00 S. anim. „Simpsonowie”
16.00 TV3 wiadomości
16.30 TV Pomoc
18.30 TV3 wiadomości
19.30 „GoŽalgiris”
19.45 Mistrzostwa Euroligi „Žalgiris” „Baskonia”
22.00 TV3 wiadomości
22.30 „Robin Hood” film fab.
00.50 S. „Cobra”

6.00 „Zasady mojej kuchni”
7.30 „Ale numer!”
8.30 S. „Policja wodna”
9.30 S. „C.O.D.E.”
10.30 S. „Mentalista”
11.30 S. „CSI. Miami”
12.30 S. „Seal Team”
13.30 „Moja kuchnia najlepsza”
15.00 „Pod pokładem”
16.00 S. „C.O.D.E.”
17.00 S. „Mentalista”
18.00 S. „CSI. Miami”
19.00 S. „FBI”
20.00 „911”
21.00 „Zabij ich wszystkich” thriller
22.55 „Pasażerka” thriller
01.05 S. „FBI”

lrytas.tv

5.00 Nowy dzień
6.00 S. „Stary”
7.30 S. dok. „Šarūnas Marčiulionis 4 LKL – koszykówka znów na Litwie!”
8.30 S. „Poświęć wszystko”
9.30 S. „Margarita”
10.30 S. „Mosty

naszego życia”
11.30 S. „Scho-dy do nieba”
12.30 Wszystko jest mierzone
13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Stary”
15.30 Najlepszy
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo
17.30 Życie w biznesie
18.00 Reporter
18.20 Sport. Pogoda
18.30 S. „Stary”
20.00 Reporter
20.18 Sport. Pogoda
20.20 S. „Margarita”
21.25 S. „Mosty naszego życia”
22.30 Reporter
23.00 Litwa na żywo
00.00 S. „Scho-dy do nieba”

5.55 S. „Strażnik Teksasu”
6.55 S. „Cobra 11”
9.00 „Egazar dugnas”
9.30 „Gwiazdy lombardu”
10.00 „Prawo i porządek”
11.00 „Najzabawniejsze amerykańskie filmy domowe”
12.00 „Liczba czy herb?”
13.00 S. „Dron”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 S. „Ostatni sprawiedliwy”
16.00 S. „Przetwarzanie”
18.00 S. „Simpsonowie”
19.00 „Prawo i porządek”
20.00 „Najzabawniejsze amerykańskie filmy domowe”
21.00 „Assassin” thriller
22.35 „Yellowstone”
23.40 S. „Dron”

6.00 S. „Kraina Nadziei”
7.00 „Nieśmiertelnik”
8.00 S. „Niewidoma”
9.00 S. „Powrót Molphara”
10.00 S. „Trochę słońca”

11.00 S. „Ratownik alpejskie”
12.00 S. „Kryminalne umysły”
13.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 S. „Straż Pożarna Chicago”
15.00 S. „Anupamaa”
16.30 S. „Wędruję w czyjejś miłości”
17.00 S. „Niewidoma”
18.00 S. „Specjalista”
19.00 S. „Kryminalne umysły”
20.00 S. „Prawo i porządek”
21.00 S. „Sommerdahl. Dopóki śmierć nas nie rozłączy”
22.50 „Straż Pożarna Chicago”
23.45 S. „Alex Hugo”

06.25 S. „Wichrowe wzgórze”
07.10 S. „Akacyjowa 38”
08.00 „Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze”
08.30 „Kościół z bliska”
09.00 „Serwis Info”
09.20 S. „Za-raz wracam”
10.00 S. „Ranczo”
11.00 S. „Komisarz Alex”
12.00 S. „Ojciec Mateusz”
13.00 „Serwis Info”
13.10 „Agrobiznes”
13.40 „Magazyn Rolniczy”
13.55 „Pory roku w Ameryce”
15.00 S. „Wichrowe wzgórze”
16.00 „Serwis Info”
16.15 „Reporterzy”
16.35 Gra słów. Krzyżówka
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.30 „Jaka to melodia?”
19.10 „Klan”
19.45 S. „Akacyjowa 38”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.30 S. „Za-raz wracam”

22.05 „Respect” film fab.
00.40 „Dziesięcioro przykazań” dramat

07.05 „Afisz kulturalny ekstra”
07.15 „Muzyczne poranki”
07.50 „Tamte lata, tamte dni”
08.35 S. dok. „Podróż z historią”
09.15 „Dzień z życia artysty”
10.00 S. „Przedwiośnie”
11.00 „Płoty” film fab.
13.30 Koncert
14.40 Hala odlotów
16.15 „Różowa Pantera kontratakuje” komedia
18.10 S. „Przedwiośnie”
19.15 „Łódź Kultury”
19.55 „Wyspiański Kraków – Melancholia” film dok.
21.00 „Pradziady” spektakl
22.10 „Klatka dla ptaków” film fab

07.15 „Panorama”
07.35 „Anna Dymna spotkajmy się”
08.00 „Rączka gotuje”
08.30 „Pytanie na śniadanie”
12.40 „Polacy, którzy zmienili świat medycyny”
13.00 Serwis Info
13.10 „Złoto dezerterów” komedia
15.10 „61. KFPP w Opolu”
15.30 „Moda na język polski”
16.00 „Serwis Info”
16.10 Historia kuchni polskiej
17.00 „Zaraz wracam”
17.30 S. „Barwy szczęścia”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Gra słów. Krzyżówka”
18.50 „Teleexpress Extra”
19.15 „W Kra-

inie Urwisów”
19.45 „Panorama”
20.10 „Wschód”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 Pytanie dnia
21.25 S. „Ojciec Mateusz”
23.10 „Pasikowski & Linda” film dok.
00.10 „Panorama”

08.25 „Był taki dzień”
08.29 „Waleczne z gór”
08.50 „Flesz historii”
09.10 S. „Wojenne dziewczyny”
09.50 „Podróż z historią”
10.20 „Tam gdzie moje owce, tam i pasterz” film dok.
11.00 „Tajemnice Archiwum”
11.15 „Encyklopedia II wojny światowej”
11.35 „Był taki dzień”
11.38 S. dok. „Wszystkie kolory świata”
12.30 „Szlakiem miejsc niezwykłych”
12.45 „Wojownicy czasu”
13.15 S. „Drogi wolności”
14.05 „Wyśpiwana historia”
14.15 S. dok. „Nieznana wojna na Północy”
15.05 S. dok. „Galeria Widmo”
15.15 S. dok. „Kroniki Hitlera”
16.05 „Prasa donosi”
16.10 „Kuchnia dwudziestolecia”
16.35 S. „Korona królów”
17.05 „Sensacje XX wieku”
17.50 „Przypadek Polski. Polityka i idee”
18.05 „Historia Polski”
18.55 „Prasa donosi”
19.00 „Być dla Polski, być dla Polaków” film dok.
19.30 „Historia Mediów”
19.50 „Było, nie minęło”
20.15 S. „Wojenne dziewczyny”

20.55 „Był taki dzień”
21.00 „Ułani, ułani” film dok.
22.00 „Historia w postaciach zapisana”
23.50 S. dok. „Droga do triumfu”

00.35 Świat widziany sercem
01.00 Słowo życia
01.05 Świat w obrazach
01.10 Informacje dnia
01.30 Moja parafia
01.55 Poczet Wielkich Polaków
02.00 Anioł Pański
02.05 Ma się rozumieć
02.15 Rozmowy niedokończone
03.25 Święty na każdy dzień
03.30 Poznajemy Polskę
03.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
04.00 Informacje dnia
04.20 Różaniec
04.50 Myśląc Ojczyzna
05.00 Apel Jasnogórski
05.20 Informacje dnia
05.40 Polski Punkt Widzenia
06.00 Zadziwiający świat chrząszczy
06.55 Góra św. Michała
07.45 Na pallotyńskim wzgórzu
08.55 Poczet Wielkich Polaków
09.00 Informacje dnia
09.15 Polski Punkt Widzenia
09.35 Jan Ledóchowski. Część pierwsza: moja Austria
10.00 Papież Polak do Rodaków
10.30 Słowo życia
10.35 Święty na każdy dzień
10.40 Albertynki
11.00 Informacje dnia
11.15 Jak my to widzimy z daleka widać lepiej
11.45 Zew natury
12.00 Mocni w Wierze

12.35 Słowo życia
12.40 Ma się rozumieć
12.50 Święty na każdy dzień
13.00 Anioł Pański
13.03 Informacje dnia
13.20 Wypaczzone sumienia
14.00 Bogu się podobać
14.30 Msza święta z Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.30 Kierownik duchowy Sekretarki Bożego Miłosierdzia
16.00 Niebieskooki Anioł
16.50 Ma się rozumieć
17.00 Informacje dnia
17.10 Jestem mamą
17.25 Przyroda w Obiektywie
17.40 Zdrowie z Bożej Apteki
18.00 Wierzę w Boga
18.30 Rajd Katyński
18.55 Poczet Wielkich Polaków
19.00 Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 Rozmowy niedokończone
20.25 Święty na każdy dzień
20.30 Każdy ma-łuch to potrafi
20.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
21.00 Informacje dnia
21.20 Różaniec
21.50 Myśląc Ojczyzna
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
22.40 Polski Punkt Widzenia
23.00 To nic takiego

7.00 Fani czterech kółek
10.00 Łowcy staroci
14.00 Naprawa gospodarstwa
19.00 Jak to jest zrobione?
21.00 Gorączka złota: złoty szlak
23.00 Zapomniane i upuszczone

TVP
WILNO

06.30 „Info Wilno”
06.45 „Studio Wilno”
07.05 „Zwierza-ki Czytali”
07.20 „Cześć, czy mogę Cię zjeść?”
07.30 „Mamaland”
07.55 „W kotle historii”
08.20 S. dok. „Dzika Polska”
08.45 „Haszta-gi tygodnia”
09.30 S. dok. „Notacje”
09.40 S. dok. „Sen-sacje XX wieku”
10.25 „Gra słów. Krzyżówka”
10.50 „Słownik polsko@polski”
11.15 „Zwierza-ki Czytali”
11.30 „Cześć, czy mogę Cię zjeść?”
11.45 „Tacy byliśmy”
12.10 S. „M jak miłość”
13.00 „Info Wilno”
13.05 S. dok. „Wete-rynarze z sercem”
13.30 „Szansa na sukces. Opole 2026”
14.25 „Chopin! Nie boję się ciemności.” film dok.
15.25 „Jak to działa”
15.45 „Jesteśmy stąd”
15.50 „Info Wilno”
16.00 „Koronka do Miłosierdzia Bożego”
16.20 S. „Klan”
16.50 S. „Barwy szczęścia”
17.10 „Zwierza-ki Czytali”
17.20 „Czytanie przed spaniem”
17.30 „ALCHEMIK”
17.45 S. „Czter-dziestolatek”
18.35 „Tygiel”
19.00 „Info Wilno”
19.15 „Studio Wilno”
19.35 „Polacy Światu”
19.40 S. „M jak miłość”
20.30 „Program informacyjny”
20.55 „Pytanie dnia”
21.05 S. „Stule-cie Winnych”
21.50 „Tacy byliśmy”
22.15 S. dok. „Dzika Polska”
22.40 S. dok. „Wete-rynarze z sercem”

23.05 S. „Na sygnale”
23.30 „Info Wilno”
23.45 „Studio Wilno”
00.05 S. dok. „Sen-sacje XX wieku”

LRT | TV

6.00 Hymn Repu-bliki Litewskiej
6.02, 6.40, 7.07, 3.37, 8.07, 8.40
 Dzień dobry Litwo
6.30, 7.00, 7.30, 8.00, 8.30 Wiadomości
9.00 S. „Policja kry-minalna w Lipsku”
9.45 S. „Krzyk o pomoc”
10.30 S. „Dzielnica dużego miasta”
11.25 S. „Morder-stwo na północy”
12.15 „Zgadnij i odgadnij”
12.45 „Kto i dlaczego?”
13.15 S. dok. „Pomocy! Kupiliśmy wioskę”
14.00, 15.00, 16.00, Wiadomości
14.20, 15.15 Dzień dobry Litwo
16.30 S. „Obietnica”
17.30 „Zgadnij i odgadnij”
18.00 Kto i dlaczego?
18.30 Ważna godzina
19.30 Co dalej?
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 „Litwa mówi”
22.30 S. „Twin Peaks 3. Powrót”
23.30 S. „Dzielnica dużego miasta”
00.20 Euromaxx

6.00 Filmy anim.
6.30 S. anim. „Tom i Jerry Show”
7.00 S. „Anupama”
8.00 „Pierwsze randki”
9.00 S. „Hudson i Rex”
10.00 S. „Poważ-ne sprawy”
11.00 S. „Dziedziczka”
12.00 „Pierwsze randki”
13.00 Księżnicz-ka Kopciuszek
14.00 S. „Druga żona”
15.00 S. „Leila”
16.00 Wiadomości
16.30 Dobry wie-czór, Litwo

18.30 Wiadomości
19.30 „KK2”
20.00 Szeszkińska 20
21.00 „Niebez-pieczne związki”
21.30 Wiadomości
22.30 „The Pa-ther” thriller
00.40 S. „S.W.A.T.”

LRT | PLUS

6.00 Hymn Repu-bliki Litewskiej
6.02 „Kim bym był, gdyby nie on? Čiurlionis” film dok.
7.00 „Homilia pra-łata Alfonso Svarin-skasa” film dok.
8.00 Pahonia
8.30 Drogi
9.00 Dzień dobry, Litwo
11.30 „Odblaski”
12.00 S. dok. „Ody-seja za mitem”
13.00 Koncert
14.00 Młodzież LRT OPUS
14.30 „Zgadnij i odgadnij”
15.00 Urodzeni tego samego dnia
16.00 „Drogi. Sa-mochody. Ludzie”
16.30 „Styl. Maga-zyn o stylu życia”
17.30 Litwin w sercu
18.30 S. „Zadzwoń do położnej”
19.30 S. dok. „Ody-seja za mitem”
20.30 Panorama
21.00 Temat dnia
21.30 Koncert
22.30 100 lat
23.05 Odblaski
23.30 Oto kino
00.00 S. „Obietnica”

6.00 „Zagroda marzeń”
7.00 „Miasto czy wieś”
8.30 „Wróżby Kotryny”
9.00 „Kobiety kłamią lepiej”
10.00 S. „W wi-rze miłości”
11.00 S. „Napisa-ła: Morderstwo”
12.00 S. „Dzikie serce”
14.00 S. „Miłość jest moim życiem”
15.00 S. anim.

„Simpsonowie”
16.00 TV3 wiadomości
16.30 TV Pomoc
19.30 „Show do-brego wieczoru”
20.45 „GoŽalgiris”
21.00 „Szczęście tkwi w (nie)pienią-dzach” komedia
21.30 TV3 wiadomości
22.30 „Porwa-nie” film fab.
00.45 S. „Prawo i porządek”

BTB

6.00 „Moja kuch-nia najlepsza”
7.30 „Ale numer!”
8.30 S. „Policja wodna”
9.30 S. „C.O.D.E.”
10.30 S. „Mentalista”
11.30 S. „CSI. Miami”
12.30 S. „Seal Team”
13.30 „Moja kuch-nia najlepsza”
15.00 S. „Pod pokładem”
16.00 S. „C.O.D.E.”
17.00 S. „Mentalista”
18.00 S. „CSI. Miami”
19.00 S. „FBI”
20.00 „911”
21.00 „Olimp w ogniu” thriller
23.25 „Zabij ich wszystkich” thriller
01.20 S. „FBI”

lrytas.tv

5.00 Nowy dzień
6.00 S. „Stary”
7.30 S. dok. „Przy-szedł...Sabas”
8.30 S. „Poświę-cić wszystko”
9.30 S. „Margarita”
10.30 S. „Mosty naszego życia”
11.30 S. „Scho-dy do nieba”
12.30 Anatomia mieszkania
13.00 Nowy dzień
14.00 S. „Stary”
15.30 Czyste miasta
16.00 Reporter
16.20 Sport. Pogoda
16.30 Litwa na żywo
17.30 Sprawa gustu
18.00 Reporter
18.30 S. „Stary”

20.00 Reporter
20.18 Sport. Pogoda
20.20 S. „Margarita”
21.25 S. „Mosty naszego życia”
22.30 Reporter
22.50 Sport. Pogoda
23.00 Litwa na żywo
00.00 S. „Scho-dy do nieba”

6.55 S. „Przetrawanie”
6.55 S. „Cobra 11”
9.00 „Na jednym końcu haczyk”
9.30 „Gwiazdy lombardu”
10.00 „Prawo i porządek”
11.00 „Najzabaw-niejsze amerykańskie filmy domowe”
12.00 „Liczba czy herb?”
13.00 S. „Dron”
14.00 S. „Cobra 11”
15.00 S. „Ostatni sprawiedliwy”
16.00 S. „Przetrawanie”
17.00 S. „Simpsonowie”
18.00 S. „Straż-nik Teksasu”
19.00 „Prawo i porządek”
20.00 „Najzabaw-niejsze amerykańskie filmy domowe”
21.00 „Archi-wum” dramat
23.05 S. „Yellowstone”
00.05 S. „Dron”

6.00 S. „Kraina Nadziei”
7.00 „Nieśmiertelnik”
8.00 S. „Niewidoma”
9.00 S. „Powrót Molphara”
10.00 S. „Tro-chę słońca”
11.00 S. „Ratow-nictwo alpejskie”
12.00 S. S. „Krymi-nalne umysły”
13.00 S. „Prawo i porządek”
14.00 „Straż Po-żarna Chicago”
15.00 S. „Anupamaa”
16.30 S. „Wędruję w czyjejś miłości”

17.00 S. „Niewidoma”
18.00 S. „Specjalista”
19.00 S. „Kryminalne umysły”
20.00 S. „Prawo i porządek”
21.00 S. „Sommerdahl”
22.50 S. „Straż Pożarna Chicago”
23.45 S. „Sommerdahl”

06.25 S. „Wichrowe wzgórze”
07.10 S. „Akacyjowa 38”
08.00 „Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze”
08.30 „Rodzina (nie od) święta”
09.00 Serwis Info
09.20 S. „Za-raz wracam”
10.00 S. „Ranczo”
11.00 S. „Komisarz Alex”
12.00 S. „Ojciec Mateusz”
13.00 Serwis Info
13.10 „Agrobiznes”
13.40 „Rok w ogrodzie Extra”
13.55 „Pory roku w Ameryce”
15.00 S. „Wichrowe wzgórze”
16.00 Serwis Info
16.15 Reporterzy
16.35 „Gra słów. Krzyżówka”
17.05 S. „Dziedzictwo”
18.00 „Teleexpress”
18.30 „Jaka to melodia?”
19.10 „Klan”
19.45 S. „Akacyjowa 38”
20.30 „Program informacyjny 19.30”
20.55 „Pytanie dnia”
21.30 S. „Za-raz wracam”
21.55 „Piłka Nożna: Liga Mistrzów”
00.05 „Respect” film fab.
TVP KULTURA
Środa 26.11
07.05 „Afisz kulturalny ekstra”
07.15 „Muzyczne poranki”
07.55 „Tamte lata, tamte dni”

08.40 S. dok. „Podróże z historią”
09.20 „W poszukiwaniu dobrego filmu”
10.00 S. „Przedwiośnie”
11.10 „Różowa Pantera kontratakuję” komedia
13.05 „Wyspiański Kraków – Melancholia” film dok.
14.10 „Tygodnik Kulturalny”
15.00 Wydarzenie aktualne
15.30 „Pan Tadeusz” dramat
18.10 S. „Przedwiośnie”
19.10 „Którędy po sztuce”
19.30 „Informacje kulturalne”
19.50 S. dok. „Reżyserzy”
20.45 „Niepojęte Søren Kierkegaard”
21.00 „Fucking Bornholm” film fab.
22.50 S. „Profesor T”
23.55 Hala odlotów

07.15 „Panorama”
07.35 S. „Perły Bałtyku”
08.00 „Okrasa łamie przepisy”
08.30 „Pytanie na śniadanie”
12.40 „Wschód”
13.00 Serwis Info
13.10 S. „Ojciec Mateusz”
15.00 „Mieczysław Jahoda. Sztukmistrz z Krakowa” film dok.
16.00 „Serwis Info”
16.10 „Polskie Parki Narodowe” film dok.
16.40 „Turystyczna Jazda”
17.00 S. „Za-raz wracam”
17.30 S. „Barwy szczęścia”
18.00 „Teleexpress”
18.20 „Gra słów. Krzyżówka”
18.50 „Teleexpress Extra”
19.15 „Rosół polski”
19.45 „Panorama”
20.10 „Hello Polonia”
20.30 „Program informacyjny 19.30”

20.55 „Pytanie dnia”
21.25 S. „Za marzenia”
23.15 „Studio w kontakcie”
00.10 „Panorama”

08.15 „Był taki dzień”
08.20 „Ex Libris”
08.40 „Było, nie minęło”
09.00 „Szlakiem Lubelskich Sztetli”
09.10 S. „Wojenne dziewczyny”
09.50 S. dok. „Podróże z historią”
10.20 „Historia Polski”
11.10 S. dok. „Encyklopedia II wojny światowej”
11.30 „Był taki dzień”
11.33 S. dok. „Wszystkie kolory świata”
12.25 S. dok. „Historia literatury według Antoniego Libery”
12.45 S. dok. „Waleczne z gór”
13.10 S. „Drogi wolności”
14.05 „Kuchnia dwudziestolecia”
14.30 „Budowniczowie świata”
14.45 S. dok. „Kanadyjskie Parki Narodowe”
15.40 S. dok. „Historia polskiego sportu”
16.30 „Był taki dzień”
16.35 „Korona królów”
17.00 „Dzieje człowieka ubranego”
17.30 S. dok. „Sensacje XX wieku”
18.20 „Historia Polski. Moja Polska”
19.05 S. dok. „Rzecz Polska”
19.20 „Fake czy historia?”
19.55 „Ex Libris”
20.15 S. „Wojenne dziewczyny”
20.55 „Galicja. Miasta i ludzie”
21.25 S. dok. „Oblicza terroryzmu”
22.10 „Karbala” dramat
24.00 S. dok. „Sensacje XX wieku”

00.15 Wyzwolenie
01.00 Słowo życia
01.05 Świat w obrazach
01.10 Informacje dnia
01.30 Raid Katyński
01.55 Poczet Wielkich Polaków
02.00 Anioł Pański
02.05 Ma się rozumieć
02.15 Rozmowy niedokończone
03.25 Święty na każdy dzień
03.30 Każdy ma-łuch to potrafi
03.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
04.00 Informacje dnia
04.20 Różaniec
04.50 Mysłąc Ojczyzna
05.00 Apel Jasnogórski
05.20 Informacje dnia
05.40 Polski Punkt Widzenia
06.00 Mysłąc Historia
06.10 Krótka Historia Zbawienia Bóg spotyka się z człowiekiem
06.20 Jestem mamą
06.35 Odpowiedzialni za Kościół
07.00 Kamienie wołać będą
08.00 Śp. ks. Peszkowski
08.35 Zdrowie z Bożej Apteki
08.55 Poczet Wielkich Polaków
09.00 Informacje dnia
09.15 Polski Punkt Widzenia
09.35 Każdy ma-łuch to potrafi
09.50 Słowo życia
10.00 Mocni Jego mocą
10.30 Sankt-aria polskie
10.50 Święty na każdy dzień
11.00 Audycja Generalna Ojca Świętego Leona XIV z Watykanu
12.00 Muzyczne chwile
12.10 Mateczniki Polskości
12.25 Jestem mamą
12.40 Mysłąc Historia
12.50 Krótka Historia Zbawienia Bóg spotyka się z człowiekiem

13.00 Anioł Pański
13.03 Informacje dnia
13.20 Kobiety wolności
14.00 Czerwony Dwór
14.30 Msza święta z Jasnej Góry
15.20 Muzyczne chwile
15.30 Misja SzczecinKipsing
16.00 Brat Kalikst z Poczekajki
16.50 Ma się rozumieć
17.00 Informacje dnia
17.10 Na zdrowie
17.30 Mała Nellie od Świętego Boga
18.00 Po stronie prawdy
18.50 Muzyczne chwile
18.55 Poczet Wielkich Polaków
19.00 Anioł Pański
19.05 Informacje dnia
19.15 Rozmowy niedokończone
20.25 Święty na każdy dzień
20.30 Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu
21.00 Informacje dnia
21.20 Różaniec
21.50 Mysłąc Ojczyzna
22.00 Apel Jasnogórski
22.20 Informacje dnia
22.40 Polski Punkt Widzenia
23.00 Przetrawiliśmy
23.30 Stanisław Kulon świadek Sybiru
23.55 Z nadmiaru Miłości

7.00 Fani czterech kółek
9.00 Jak to jest zrobione?
10.30 Łowcy staroci
12.00 Fani czterech kółek
18.00 Fani czterech kółek
19.00 Jak to jest zrobione?
21.00 Samochód marzeń
22.00 Sklep marzeń
23.00 Głośno i szybko
00.00 Nagi instynkt przetrwania

INFORMACIJA APIE TERITORIJŲ PLANAVIMĄ

Parengtas Pikeliškių kaimo kvartalo, esančio Vilniaus r.sav., Riešės sen., Užupio g., detalusis planas.

Planavimo organizatorius: Vilniaus rajono savivaldybės administracija

Planavimo iniciatorius: fiziniai asmenys

Detaliojo plano sprendinių rengėjas: IVVP 402871 PV Arch. Dmitrij Kaidašov, tel. +37068574269, el. p. architect.dmitrij@gmail.com. Adresas: Laisvės pr. 58-410, Vilnius

Planavimo tikslai: detalizuoti Bendrajame plane nustatytus teritorijų naudojimo privalomuosius reikalavimus, nustatyti teritorijų naudojimo reglamentus vadovaujantis Bendrojo plano sprendiniais (pagal Kraštovaizdžio tvarkymo zonų U1 reglamentus), numatant pakeisti žemės sklypo (kad. Nr. 4170/0100:618), esančio Vilniaus r. sav., Riešės sen., Pikeliškių k., žemės ūkio paskirtį į kitos paskirties žemės – vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijos, keisti ribas ir plotą (padalyti).

Detaliojo plano rengimo pagrindas: Sprendimas dėl TPD rengimo pradžios ir planavimo tikslų (Nr.REG245803; 2022-10-12)

Detaliojo plano projektas rengiamas topografijos, inžinerinės infrastruktūros, teritorijų planavimo ir statybos elektroninių vartų informacinėje sistemoje TPS „Vartai“. **TPD Nr.** Nr. K-VT-41-22-878.

SPAV reikalingumas: neprivaloma, **konceptija** nerengiama. Papildomos informacijos apie detalųjį planą prašome terautis plano rengėjo.

Susipažinti su detaliojo plano sprendiniais galima: nuo 2025-12-01 iki 2025-12-15 Vilniaus r.sav. internetiniame puslapyje, projekto rengėjo patalpose iš anksto susitarus dėl susitikimo, Topografijos, inžinerinės infrastruktūros, teritorijų planavimo ir statybos elektroninių vartų informacinėje sistemoje (TPS „Vartai“), Riešės seniūnijoje.

Detaliojo plano sprendiniai bus viešai eksponuojami: nuo 2025-12-08 iki 2025-12-15 Riešės seniūnijos skelbimo lentoje, Vilniaus r.savivaldybės skelbimo lentoje, Topografijos, inžinerinės infrastruktūros, teritorijų planavimo ir statybos elektroninių vartų informacinėje sistemoje (TPS „Vartai“).

Viešas susirinkimas vyks: nuotoliniu būdu 2025-12-15 17 val.transliacija internetiniu adresu, jungiantis per nuorodas:

Pirmoji viešojo susirinkimo transliacijos dalis: nuo 17.00 iki 17.30 jungiantis per nuorodą:

<https://us05web.zoom.us/j/85676064989?pwd=dY3VGQavDgZs7Qb2hvTw5ZcFVeabor.1>

Antruoji viešojo susirinkimo transliacijos dalis: nuo 17.30 iki 18.00 jungiantis per nuorodą:

<https://us05web.zoom.us/j/86730950512?pwd=zibneObMcFinCatba7aTEYEfgauFGk.1>

Informacija apie pasiūlymų teikimo tvarką ir susipažinimo su parengtais teritorijų planavimo dokumentais tvarka (iki kada, kam ir koku būdu visuomenės atstovai gali teikti pasiūlymus):

Pasiūlymų teikimo tvarka: pasiūlymai dėl teritorijų planavimo dokumentų planavimo organizatoriui teikiami raštu ir (ar) Topografijos, inžinerinės infrastruktūros, teritorijų planavimo ir statybos elektroninių vartų informacinėje sistemoje (TPS „Vartai“) visą teritorijų planavimo dokumentų rengimo laiką iki viešo svarstymo pabaigos. Pasiūlymus pateikusiems asmenims, planavimo organizatorius motyvuotai atsako raštu ar Topografijos, inžinerinės infrastruktūros, teritorijų planavimo ir statybos elektroninių vartų informacinėje sistemoje (TPS „Vartai“) jei pasiūlymai buvo pateikti šioje sistemoje. Planavimo organizatoriaus atsakymas per 10 darbo dienų nuo atsakymo gavimo dienos gali būti apskųstas atitinkamai teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekančiai institucijai. Papildomos informacijos teirautis projekto rengėjo.

Zam. 2882

21-11-2025 | sala teatralna, Dom Kultury Polskiej w Wilnie

18:30 **SPEKTAKL „O!PERETKA“**
Teatr im. Sł. I. Witkiewicza (Zakopane)

21-11-2025 | sala koncertowa, Dom Kultury Polskiej w Wilnie

10:00 **SPEKTAKL DLA DZIECI „CZERWONY KAPTUREK (BAJKA MYŚLIWSKA)“**
Teatr Biał

22-11-2025 | sala koncertowa, Compensa

15:00 **KONCERT POLSKIEGO ZESPOŁU ARTYSTYCZNEGO PIESNI I TANCA „WILIA“**

23-11-2025 | sala koncertowa, Dom Kultury Polskiej w Wilnie

18:00 **KONCERT ANDRZEJA PIASECZNEGO Z ZESPOŁEM**

24-11-2025 | sala teatralna, Dom Kultury Polskiej w Wilnie

18:30 **DNI FILMU POLSKIEGO**
FILM „ŚWIĘTO OGNIĄ“
rez. Kinga Gąbiska

25-11-2025 | sala koncertowa, Dom Kultury Polskiej w Wilnie

18:30 **KONCERT JAZZOWY MARIUSZ BOGDANOWICZ QUINTET SILENCE**
ft. Piotr Schmidt, gość specjalny Kęstutis Vaiginis (LT)

26-11-2025 | sala teatralna, Dom Kultury Polskiej w Wilnie

18:30 **DNI FILMU POLSKIEGO**
FILM „ŻYCIE DLA POZĄTKUJĄCYCH“
rez. Paweł Podolski

27-11-2025 | sala teatralna, Dom Kultury Polskiej w Wilnie

12:00 **DNI FILMU POLSKIEGO**
FILM „100 DNI DO MATURY“
rez. Mikolaj Piszczan

18:30 **DNI FILMU POLSKIEGO**
FILM „ZGREB“
rez. Fadi Chakour

28-11-2025 | sala koncertowa, Dom Kultury Polskiej w Wilnie

18:30 **SPEKTAKL MUZYCZNY „ŚLUBY PANIENSKIE“**
Kujawsko-Pomorski Teatr Muzyczny w Toruniu

29-11-2025 | sala teatralna, Dom Kultury Polskiej w Wilnie

17:00 **DNI FILMU POLSKIEGO**
FILM „LOMBARD“
rez. Lukasz Kowalski

KUPNO

Kupię las. Rozliczam się od razu. Tel. +370 686 03 070

Sprzedajcie las drogo i bez pośredników.

Tel. +370 659 57 721

SPRZEDAŻ

Sprzedajemy dachy, ogroduzenia i inne materiały budowlane w przystępnej cenie Tel. +370 603 63 636

Sprzedam kamienie polne. Materiał może służyć do budowy ogrodzeń, alejek, tarasów, palenisk, kwietników, na podmurówki i in. Załadunek oraz transport we własnym zakresie. Cena 20 euro/tona.

Tel. +370 600 18 083 (Leon)

Skupujemy różnego rodzaju lasy, mogą być młode lub wycięte. Tel. +370 666 858 55

Świadczenie pomocy prawnej w sprawach zwrotu ziemi i innych nieruchomości

Bezpłatna pomoc prawna w sprawach zwrotu ziemi udzielana jest przez Związek Prawników Polaków na Litwie w Domu Kultury Polskiej w Wilnie przy ul. Nowogródzkiej
(Naugarduko) 76. Pokój Nr. 211.

Osoby zainteresowane prosimy o rejestrację pod numerem **tel. (+370 5) 233 0450 w godz. 9.00 – 16.00.**
Pomoc prawną świadczą wykwalifikowani radcowie prawni i adwokaci.

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2023

Wileński Oddział Miejski Związku Polaków na Litwie zaprasza na eliminacje do

31. Międzynarodowego Festiwalu Kolęd i Pastoralek im. ks. Kazimierza Szwarlika!

Największy festiwal kolędowy w Europie!
Soliści i zespoły z Wileńszczyzny i całej Litwy – pokażcie swój talent!

Dzieci, młodzież i dorośli od 6. roku życia mogą wziąć udział!

Zgłoszenia wysyłamy do 28 listopada
Eliminacje: 5 grudnia, godz. 16:00

Dom Kultury Polskiej w Wilnie, ul. Naugarduko 76
Najlepsi wykonawcy pojadą na wielki finał w Będzinie – stolicy polskiej kolędy!

To wyjątkowa okazja, by zaprezentować talent i pielęgnować polskie tradycje bożonarodzeniowe.

Szkoły, parafie, domy kultury i wszystkie rozśpiewane wspólnoty – zapraszamy do udziału! Niech piękne polskie kolędy zabrzmiały donośnie na Litwie!

Kontakt: koordynator eliminacji – Janina Stupenko
(0037065277116, jankastu@gmail.com)

Więcej informacji: www.mfkip.pl

Informuojame, kad parengtas Jadvygiškių kaimo kvartalo, esančio Vilniaus r. sav., Riešės sen., Smėlio g., detalusis planas

Planuojamos teritorijos plotas: 2,8300 ha

Planavimo pagrindas: planavimo organizatoriaus 2024-10-17 sprendimas nr. KADI-2031, patikslintas 2025-05-21 sprendimu nr. A27-1761(3.1 E).

Planavimo organizatorius: Vilniaus rajono savivaldybės administracija, Rinktinės g. 50, LT-09318 Vilnius, tel.: (0 5) 275 1990, el.p. vrsa@vrsa.lt, interneto svetainė www.vrsa.lt.

Planavimo iniciatorius: fiziniai asmenys.

Plano rengėjas: UAB „Vildomus“ įm. k. 300655884 A. J. Povilaičio g. 18, Vilnius, tel. +37065620430, el. p. info@vildomus.lt. Projekto vadovas - S. Klumbys (atestato Nr. A1320).

Planavimo tikslai: rengti Jadvygiškių kaimo kvartalo, esančio Vilniaus r. sav., Riešės sen., Smėlio g., detalų planą, numatant detalizuoti Bendrajame plane nustatytus teritorijų naudojimo privalomuosius reikalavimus, nustatyti teritorijų naudojimo reglamentus, žemės sklypų pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir naudojimo būdus vadovaujantis Bendrojo plano sprendiniais (pagal Kraštovaizdžio tvarkymo zonų U1 reglamentus), numatant pakeisti žemės sklypų ribas ir plotus (sujungti ir/ar padalyti). Esant poreikiui nustatyti žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo principus.

SPAV reikalingumas: Planų ir programų SPAV tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014-12-23 nutarimu Nr. 1467, numatytais atvejais.

Koncepcija: nerengiama

Su parengtu detalioju planu galima susipažinti nuo 2025-11-27 iki 2026-01-08 Riešės seniūnijos patalpose, planavimo organizatoriaus būstinėje, teritorijų planavimo dokumentų rengimo informacinėje sistemoje (TPDRIS) paslaugos nr. K-VT-41-24-1075, o taip pat adresu A. J. Povilaičio g. 18, Vilniuje, iš anksto susitarus dėl susitikimo tel. nr. +37065620430.

Viešas svarstymas įvyks 2026-01-08, 16 val. Riešės seniūnijos patalpose adresu Sporto g. 3, Riešės k., LT-14265 Vilniaus r.

Pasiūlymus galima teikti TPDRIS, planavimo organizatoriui, plano rengėjui raštu, adresu A. J. Povilaičio g. 18, Vilnius iki viešo svarstymo bei jo metu.

Zam. 2881

SKUPOJEMY BYDLŲ
+370 620 33544

- Smacznе pierożki z nadzieniem
- Aromatyczna kawa, herbata
- Szybka obsługa
- Gorące dania

Znajdą nas Państwo w samym centrum stolicy:
Vilnius, Jogailos 6
tel. 262 40 67, +370 5 212 43 91,
+370 612 62339

Kandydaci do tytułu Polak Roku 2025

Renata Brasel
Kierowniczka artystyczna
Zespołu Pieśni
i Tańca „Wilia”

Władysław Kondratowicz
Minister spraw
wewnętrznych w rządzie
Republiki Litewskiej

Iwona Czerniawska
Dyrektorka Liceum im.
Adama Mickiewicza
w Wilnie

Daniel Naumovas
Wiceminister zdrowia
w rządzie Republiki
Litewskiej, naukowiec

Ks. Rajmund Jurolaitis
Proboszcz parafii
w Wisagini

Andrzej Orłowski
Członek SKOnSR,
dyr. spółki Żybartuva

Barbara Jundo-Kaliszewska
Doktor nauk
humanistycznych, autorka
monografii, organizatorka
konferencji naukowych

Beata Pietkiewicz
Była posłanka na Sejm RL,
prezes Forum
Wileńskiego,
projektantka mody

Alina Ewelina Kieżun
Harcerka, przedstawicielka
Litwy w Polonijnej Radzie
Konsultacyjnej przy
Marszałku Senatu RP

Agnieszka Skinder
Prowadząca programy,
konferansjerka,
dziennikarka,
działaczka

Plebiscyt Czytelników „Kuriera Wileńskiego” – „Polak Roku 2025”

Kandydat z listy:

Imię, nazwisko czytelnika*:

Adres e-mail czytelnika*:

Telefon czytelnika*:

Zgłoszenia (liczba kuponów nie jest ograniczona, w jednej kopercie może być dowolna liczba kuponów) prosimy nadsyłać do 31 grudnia br. na adres redakcji: Birbynų g. 4a, 02121 Vilnius z dopiskiem „Polak Roku 2025”. Kuponu można również wrzucać do specjalnej skrzynki, która jest umieszczona w recepcji Domu Kultury Polskiej w Wilnie.

*Dane kontaktowe są opcjonalne – w przypadku ich braku zgłaszający nie uczestniczy w konkursie dla głosujących. Nagrody dla czytelników będą rozdane podczas gali „PR2025”.